

SAMPO TERHO

***KOHTI PAREMPAA
EUROOPPAA***

SUOMEN PERUSTA

Sampo Terho on perussuomalaisten europarlamentaarikko ja parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunnan ainoa suomalaisjäsen. Lisäksi hän on jäsen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alivaliokunnassa ja varajäsen ulkoasiain- ja työllisyysvaliokunnissa. Hän toimii EFD-ryhmän varapuheenjohtajana ja ryhmänsä koordinaattorina niin talous- kuin puolustusasioiden valiokunnissa.

SISÄLLYSLUETTELO

Alkusanat	4
Esipuhe	6
EU tarvitsee uuden vision	9
Unionin historia – miten tässä näin kävi?	21
Kohti parempaa Eurooppaa	35
Kymmenen askelta parempaan Eurooppaan	60
Liite: Euroopan parlamentin ryhmät	61

© Suomen Perusta 2014
ISBN 978-952-67921-3-2
Ulkoasu ja taitto: Janne Turunen
Painopaikka: Tammerprint Oy

ALKUSANAT

EU forian vallassa olevat ovat viime vuosina järkyttyneet. Ensimmäinen järkytys on ollut virheettömäksi mainitun EU:n kulku kriisistä kriisiin. Toinen järkytys populistien nousu ympäri Eurooppaa. Kolmas ja suurin järkytys se oivallus, että populistit ovat kritiikissään olleet oikeassa.

Kansalaiset ovat ympäri unionia saaneet pelastuspaketeista ja muista yhdentymisen siunauksista tarpeekseen. Uurnien uumenissa muhii eurojytky.

EU-kriittiset uudistajat ovat marssimassa europarlamenttiin isolla joukolla. Tämä herättää mielenkiintoa: mitä ne populistit oikein meinaavat? Mikä EU:ta odottaa?

Sampo Terho hahmottelee tässä kirjassaan varteenotettavan näkemyksen siitä, mitä vaalien jälkeen on odotettavissa. Kriittisestä EU-analyysistä on Suomessa pitkään ollut krooninen pula. Tämä on hyvä avaus vaalikeskusteluun, jossa populistieja usein syytetään ehdotusten, aloitteiden ja näkemysten puutteesta.

Nyt näkemyksiä ja ehdotuksia tulee. EU-eliitti ei omista Euroopan ajatusta. Myös muut voivat hahmotella unionin tulevaisuutta – onneksi. Jollei EU-eliitti tulevalla vaalikaudella ota näistä uusista ajatuksista onkeensa, unionin tulevaisuus on synkkä. Kirves on jo puun alla.

Timo Soini

ESIPUHE

Eurooppa on tienhaarassa. EU voi jatkaa tiellä kohti liittovaltiota, hajota tai uudistua.

Samaan aikaan kun poliittinen eliitti tiivistää vallan keskittämistä Brysseliin, kasvavat Euroopan unionia kritisoivat voimat kautta Euroopan. Osa kriittisistä voimista haluaa tyystin eroon EU:sta, osa taas uskoo EU:n olevan vielä pelastettavissa.

Perussuomalaisten europarlamentaarikko **Sampo Terho** ei ole liittovaltion kannattaja eikä EU:n vastustaja. Terho on ennemminkin uudistaja, joka tarjoaa pelastusrengasta federalismin mereen uppoavalle eurooppalaiselle yhteistyölle.

Suomen Perusta -ajatuspaja tarjoaa suomalaiselle yleisölle Sampo Terhon pamfletin *Kohti parempaa Eurooppaa*, jossa esitellään monissa Euroopan maissa kannatusta kasvattava reformistinen näkemys Euroopan unionin tulevaisuudesta.

Varsinkin Isossa-Britanniassa ja Alankomaissa ovat lisääntyneet vaatimukset EU:n uudistamisesta. Reformistien vaatimuksiin lukeutuvat EU-sopimusten uudelleen neuvotteluminen ja sääntelyn purkaminen. Ajatuksena reformisteilla on EU:n paluu juurilleen – unohtaa poliittiseen unioniin tähtäävä federalismi ja keskittyä taloudellisen yhteistyön edistämiseen.

Sampo Terho esittelee pamfletissaan, miten uudistusmiehet näkevät EU:n historian, nykytilan ja sen tulevaisuuden – paremman Euroopan, jota kohti tulisi pyrkiä.

Simo Grönroos

toiminnanjohtaja

Suomen Perusta -ajatuspaja

EU

TARVITSEE

UUDEN

VISION

EU on historiansa suurimmassa kriisissä. Tätä ovat kuluneella EU-vaalikaudella toistaneet yhtä lailla nousevat EU-kriittiset voimat kuin perinteiset federalistit, mukaan lukien komission puheenjohtaja José Manuel Barroso. Kriisistä tietysti kielii jo EU-kriittisten uudistusvoimien huikea poliittinen noste ympäri Eurooppaa.

EU on paitsi kriisissä niin myös tienhaarassa. Asioiden nykytilaan ovat tyytymättömiä kaikki osapuolet, kenenkään mielestä unioni ei voi jäädä nykyiselleen. Eurovaaleissa 2014 onkin kysymys siitä, mikä suunta valitaan: jatketaanko jo tuttua tietä kohti kansalaisten vastustamaa keskusvaltaista liittovaltiota vai raivataanko uusi polku kohti jotain muuta. EU-kriitikkojen valinta on itsestään selvästi jälkimäinen vaihtoehto.

Tämä pamfletti pyrkii vastaamaan polttavan ajankohtaiseen kysymykseen: mistä EU:n uudistamisvaatimuksissa oikeastaan on kyse? EU-kriitikkojen joukko on mantereen laajuinen, ja näkemyksiä on tietenkin paljon, varsinkin pieniin yksityiskohtiin mentäessä. Esitän tässä oman mahdollisimman selkeän visioni, mutta samalla uskon, että näkemyksestä löytyy paljon yhtäläisyyksiä myös monen muun uudistusmielisen edustajan ja puolueen kantoihin.

Tässä ensimmäisessä luvussa esitetään tiivistetysti kirjaseen keskeiset kysymykset ja ratkaisuehdotukset. Mitkä ovat EU:n keskeiset ongelmat? Miten nykyiseen umpikujaan päädyttiin? Mitä liittovaltio tarkoittaa ja mitä vikaa on EU:n kehittämisessä liittovaltioksi? Ja ennen kaikkea: mikä on sen vaihtoehto?

Luvuissa kaksi ja kolme käydään yksityiskohtaisemmin läpi unionin historiaa, tehtyjä virheitä ja sitä, miten ne voitaisiin korjata.

EU:N ONGELMIEN RUUHKA

EU:n perusongelma on sen 50-lukulainen filosofia, jonka käyttövoima on ollut maailmansotien trauma. Tämä on johtanut ajatteluun, jossa mikä tahansa yhdentymisen on arvokasta rauhantyötä. Tärkeämpää onkin jo vuosikymmenien ajan ollut itse yhdentymisen kuin sen toimivuus.

Suurimpiakin päätöksiä, kuten nopeaa itälaajenemista, yhteisvaluuttaa ja perustuslakia, on ajettu ennen kaikkea idealistisin perustein. Kun

EU-kriitikot ovat pyrkineet osoittamaan järjestelyiden käytännön ongelmia, ovat federalistit vastanneet ihanteellisilla (sinänsä kumoamattomilla) perusteluilla: ”tämä on historiallinen tehtävämme, tämä on yhtenäisyytemme symboli” jne. Samoin kun kriitikot vetoavat olemassa oleviin tosiasioihin konkreettisista ongelmista, federalistit vastaavat lupauksilla tulevasta onnesta, kun jälleen se ja se yhdentymisen muoto toteutetaan.

Tällä filosofialla EU:ssa on tehty valtavan suuria päätöksiä kovin irrationaalisin perustein. On huolehdittu ennen kaikkea siitä, että yhdentymisen jatkuu, on ohitettu varoitellut käytännön ongelmista ja pohdittu seurauksia sitten jälkikäteen. Yksityiselämässä tällaista käytäytymistä kutsuttaisiin vastuuttomaksi, jopa lapselliseksi.

Ei sinänsä ole syytä epäillä, etteikö liittovaltion kannattajienkin poliittinen vakaumus ole aito ja heidän huolensa rauhan säilymisestä on historiallisesti erittäin perusteltu. Silti on muistettava, että kyseessä on nimenomaan *poliittinen vakaumus*, joka tosin irrationaalisen idealisminsa johdosta hetkittäin saa suorastaan uskonnollisia piirteitä. Kansanvallassa erilaiset poliittiset vakaumukset on tietenkin sallittava, vaikka ne itselle olisivatkin vieraita. Vastaavasti poliittisia vakaumuksia on aina saatava haastaa ja arvostella.

Liittovaltion kannattajien (eli federalistien) vakaumuksessa ongelmallisia piirteitä on nähdäkseni ennen kaikkea kaksi. Ensinnäkin heillä on vastenmielinen halu vaihtaa ja leimata kaikki, jotka eivät jaa heidän poliittista vakaumustaan. Tämä liittyy heidän vakaumuksensa puolittaiseen uskonnollisuuteen, joka kiihkeimpien mielissä tekee vakaumuksesta pyhän ja koskemattoman. Näin ollen yhdentymisen vastustajat voidaan tuomita vihamielisiksi nationalisteiksi, ja heidät surutta kytketään mielikuvissa fasismiin ja sodanlietsontaan. Tällainen asennoituminen ei kuulu politiikkaan ja muistuttaa uskonnossakin sen ikävimpiä piirteitä, melkein pä inkvisitiota.

Toistan vielä, että federalistien ja EU-kriitikoiden välillä on käyn-

nissä poliittinen taistelu, ei moraalinen. Kumpikaan osapuoli ei halua sotaa tai sulkeutua maailmalta. Ajatuskin Euroopan tai sen yksittäisten kansallisvaltioiden eristäytymisestä toisiltaan tai muulta maailmalta on mieletön.

Toinen federalistien ajatusmaailman moitittava piirre on välinpitämättömyys kansalaismielipiteestä. EU:ta on jatkuvasti kehitetty askel ellei parikin kansalaismielipiteen edellä. Yhdentymistä on ajettu voimakkaammin kuin kansalaiset olisivat sitä toivoneet. Tässä Saksan ja Ranskan johtajat ovat historiallisista syistä näyttäneet mallia muulle Euroopalle.

Vain oman erillisen suurvaltahistoriansa omaava Iso-Britannia on koko jäsenyytensä ajan uskaltanut rettelöidä yhdentymisen vetureiden kanssa. Pienet maat sen sijaan ovat viime vuosiin saakka seuranneet yleensä kiltisti suuria johtomaita, Suomi aivan erityisesti. Ruotsin ja Tanskan itsetunto on sentään riittänyt kriittisempään ja itsenäisempään EU-politiikkaan.

Pieniä ja suuria maita erottavana tekijänä tietysti on, että Saksan ja Ranskan johtajat tietävät omaavansa huomattavasti valtaa liittovaltiomaisessakin EU:ssa. Suomen johtajat taas eivät tulisi mainittavaa vaikutusvaltaa saamaan.

Kansalaismielipiteen väheksyntä sai EU:ssa huippunsa, kun perustuslaki eli Lissabonin sopimus runnottiin läpi 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen jälkipuoliskolla. Ensin perustuslaki oli hylätty Alan komaiden ja Ranskan kansanäänestyksissä. Sen jälkeen se muutettiin muodollisesti perustuslaista sopimukseksi, ettei kansanäänestyksiä tarvittaisi. Kuitenkin Irlannin oli ainoana jäsenmaana pakko edelleen järjestää kansanäänestys oman perustuslakinsa mukaisesti, ja irlantilaiset hylkäsivät Lissabonin sopimuksen. Sen jälkeen irlantilaiset laitettiin äänestämään uudestaan, ja alkaneen talouslaman ja massiivisen markkinoinnin johdosta sopimus lopulta hyväksyttiin. Myöntävän vastauksen

jälkeen äänestystä ei tietenkään uusittu.

Tämän kaltainen kansalaismielipiteen avoin kiertäminen ja suoranainen halveksunta ei yksinkertaisesti kuulu kansanvaltaiseen toimintatapaan. Juuri tällaiset tapaukset antavat aidon oikeutuksen niille vertauksille, joissa EU:ta on rinnastettu Neuvostoliittoon. Myös kommunistisen puolueen valtaannousu ja vallankäyttö perustui ajatukseen valistuneesta kärkijoukosta, joka johtaa massat parempaan tulevaisuuteen toteuttamalla väkisin oman poliittisen visionsa. Jos kansalaiset ovat itse liian tyhmiä ymmärtämään omaa parastaan, se annetaan heille pakolla.

Mikäli ei välitä asian moraalisesta tuomittavuudesta, voi riittävän voimakas poliittinen etujoukko kieltämättä jonkin aikaa toimia kansalaismielipiteestä välittämättä ja vain omaa idealistista visiotaan seuraten. Mutta lopulta moraalittomasta ja järjettömästä toiminnasta syntyy aina myös käytännön ongelmia, joita ei voida ohittaa ylimielisellä tuhahtuksella rahvaalle tai poliittisen vastustajan leimaamisella nationalistiksi. Mikään yhteiskuntajärjestelmä ei ajan oloon voi kestää ilman kansalaisten tukea: ei monarkia, ei edes diktatuuri, eikä varsinkaan demokraattisten jäsenmaiden liittovaltio. Tämä on historiallisesti käynyt ilmeiseksi erityisesti kriisiaikoina. Kun ennestäänkin epäsuosittu järjestelmä kriisiytyy, se saa tarvitsemansa tuen sijaan vain entistäkin lujempaa vastustusta. Tämä on joskus johtanut yllättävänkin nopeaan romahdukseen, kuten edellä mainitun Neuvostoliiton kohdalla. Mikään järjestelmä ei loputtomiin voi välttää kriisiaikoja ja tarvitsee siksi tukea, joka on sitoutunutta myös vaikeuksia kohdattaessa.

EU:n nykyisen kriisin aiheuttaneet keskeisimmät virheet ovat samat, jotka edellä mainittiin viime vuosikymmenien suurimpina idealistisesti perusteltuina päätöksinä. Liian nopea itälaajeneminen johti unionissa jäsenmaiden välisiin elintasoeroihin, varakkaampien maiden kohtuuttomiin EU-jäsenmaksuihin ja unionin sisäiseen siirtolaisuuteen.

Viimeksi mainittu tekijä on saanut Ison-Britannian pyrkimään paitsi maailmanlaajuisen maahanmuuton niin myös EU:n sisäisen maahanmuuton rajoittamiseen. Juuri nyt puolestaan jännitetään, missä määrin romanialaiset ja bulgarialaiset työntekijät lähtevät työnhakuun toisiin EU-maihin, kun esteet työvoiman liikkuvuudelta poistettiin maiden osalta koko unionin alueella vuoden 2014 alusta.

Samoin itälaajeneminen eli kahdentoista maan nopea mukaantulo entuudestaan viidentoista maan unioniin kriisiytti päätöksentekojärjestelmän, jonka korjaamiseksi ajaututtiin kriisiin EU:n perustuslain osalta. Kaikkein näkyvin idealismin aiheuttama konkreettinen ongelma on kuitenkin ollut yhteisvaluutta euro, jonka ongelmia on vaikeinta myöskin lakaista maton alle.

Vasta nimenomaan eurokriisi on murtanut federalistien uskonnollisen retoriikan tehon, eikä kaikkia yhdentymisen kritisoijia enää voida leimata tai vaientaa. Totuus idealististen korulauseiden takaa on tullut kaikkien nähtäväksi. Emme halua enää pelkkiä lupauksia yhdentymisen hyödyistä, vaan on jo korkea aika esittää todelliset mitattavissa olevat tulokset siitä, mitä vuosikymmenien säädöstyöllä on saatu aikaan.

Samalla on käynyt ilmeiseksi, että suurimmalla osalla EU:n säätämistä asioista ei ole enää mitään tekemistä rauhan kanssa, vaan ainoastaan federalistien poliittisen vision toteuttamisen. EU on siksi paitsi talouskriisissä niin vielä enemmän uskottavuuskriisissä. Liian moni on oivaltanut totuuden juhlapuheiden takana, eikä meitä huijata toista kertaa.

MIKÄ LIITTOVALTIO?

Liittovaltiokehitys on lyhyesti ilmaistuna vallan keskittämistä Brysseliin. Siihen liittyy oleellisena osana keskusvallan ohjaamien tulonsiirtojen lisääminen jäsenmaiden välillä. Käytännössä liittovaltio siis tarkoittaa

sitä, että jäsenmaa tai osavaltio ei itse voi päättää omia kansalaisiaan ohjaavasta sääntelystä tai verovarojensa käytöstä eikä edes torjua omalta kannaltaan huonoja keskusvallan päätöksiä.

EU:ssa on jo paljon liittovaltion piirteitä, ja ne ovat lisääntyneet huomattavasti eurokriisin aikana. Emme arjessamme tule edes ajatteleeksi, kuinka paljon EU jo sääntelee elämäämme. EU sääntelee esimerkiksi kodinkoneitamme, liikennettä, asumista ja ruokaa. EU-kansalainen tuskin onnistuu elämään päivääkään ilman, ettei EU-sääntely vaikuttaisi häneen. Kansalliset päättäjät ja virkamiehet törmäävät EU-sääntelyyn työssään päivittäin. Lisäksi kokeneetkin EU-asioita hoitavat virkamiehet kritisoivat unionin säädösten monimutkaisuutta.

EU puuttuu siis jo nykyisellään tavalla tai toisella lähes kaikkiin politiikan aloihin, mutta pitkään yhteisymmärrys oli, että budjetti- ja veroasiat eivät kuulu unionin toimialaan eikä yhteisvastuuta jonkin maan talousongelmista ole missään olosuhteissa. Eurokriisi on muuttanut myös tämän.

Kuluvalle vaalikaudella on luotu huomattava määrä jäsenmaiden taloutta ohjaavaa ja valvovaa sääntelyä, samalla kun on luotu yhteisvastuumekanismeja niin valtioiden kuin suurpankkien pelastamiseksi. Six-pack-sääntelypaketti toi tiukemman talousvalvonnan mahdollisine rangaistuksineen, two-pack antoi komissiolle jopa oikeuden tarkistaa jäsenmaiden budjetit ennen kansallisia parlamentteja.

Niin sanottu eurooppalainen ohjausjakso taas antaa komissiolle mahdollisuuden neuvoa jäsenmaita budjetin sisällöstä. Kun muistaa EU:n vuosikymmenisen perinteen aina ensin luoda sääntely kevyemmässä muodossa ja sitten kiristää sitä, on syytä varautua siihen, että ohjeet ajan oloon muuttuvat sitovaksi ohjaukseksi.

Kansalaisille tunnetuin liittovaltiokehityksen osa-alue on yhteisvastuun kasvattaminen niin kutsuttuina pelastuspaketteina, joita jakamaan perustettiin ensin väliaikainen ja sitten pysyvä vakausmekani-

nismi. ”Vakausmekanismi” on EU:n uuskieltä ja tarkoittaa käytännössä yhteiseurooppalaista roskapankkia, joka veronmaksajien varoilla ostaa konkurssikypsiä euromaiden roskalainoja. Tämän politiikan Suomen osalta hyväksyneen keskustalaisen pääministeri Matti Vanhasen mukaan kysymyksessä ei niinkään ollut auttaminen, vaan ennen kaikkea ”hyvä bisnes”. *

Perussuomalaiset on ainoana suomalaisena eduskuntapuolueena johdonmukaisesti vastustanut tätä liittovaltiokehityksen osa-aluetta. Emme hyväksy epädemokraattisen komission valvontaa ja ohjausta, joka kaventaa jäsenmaiden itsenäisyyttä. Emme myöskään hyväksy yhteisvastuuta, joka aiheuttaa moraalikatoa, kun ongelmien aiheuttajat eivät joudukaan vastaamaan seurauksista.

On vaikea ymmärtää, kuinka ankarinkaan toiveajattelijat voisi nähdä liittovaltiokehityksen olevan pienen Suomen etu. Poliitikassa on hyvin suurelta osin kyse siitä, miten yhteiset rahat kerätään ja käytetään. Jos annamme näissä keskeisimmissäkin asioissa päätösvallan keskusvalle, jossa meillä esimerkiksi europarlamentissa on alle 2 %:n edustus, on päivänsevä, ettei Suomi enää pääte itse omista rahoistaan tai asioistaan. Suomi on korkeahkon verotuksen ja ennen kaikkea vähäisen veronkierron maa, joten meidän ei ole vähäisintäkään järkeä alkaa tasoyttää verotulojamme muiden EU-maiden kanssa, joissa sekä veroaste että veronkierto ovat eri tasolla kuin meillä.

* Mainittakoon myös, että vakausmekanismit ovat vähintäänkin EU:n perussopimuksen hengen vastaisia. Perussopimuksen artiklassa 125 todetaan: ”Unioni ei ole vastuussa eikä ota vastatakseen sitoumuksista, joita jäsenvaltioiden keskushallinnoilla, alueellisilla, paikallisilla tai muilla viranomaisilla, muilla julkisoikeudellisilla laitoksilla tai julkisilla yrityksillä on [...] Jäsenvaltio ei ole vastuussa eikä ota vastatakseen sitoumuksista, joita toisen jäsenvaltion keskushallinnoilla, alueellisilla, paikallisilla tai muilla viranomaisilla, muilla julkisoikeudellisilla laitoksilla tai julkisilla yrityksillä on.”

On myös kysyttävä, mitä merkitystä on Suomen vaaleilla ja kansanvallalla, jos kansan valitsemilla edustajilla on vain alle 2 %:n edustus siellä, missä asioistamme päätetään. Käytännössä liittovaltio siis merkitsisi Suomen kansanvallan kuolemaa. Taloudellisesti se merkitsisi muiden lypsettäväksi tai vähintään armoille heittäytymistä. Käytännössä keskeisimmäksi protestointikanavaksi keskusvaltaa vastaan jäisi tuolloin veronkierto.

Myönnettäköön vielä lopuksi, että kieltämättä asioita on hankalampi edistää 28 maan kesken yksimielisesti kuin enemmistö päätöksellä ja lopputulos saattaa usein olla vesittyneet kompromissi. Silti keskusvaltainen vaihtoehto on vielä huomattavasti pahempi, eikä EU-päätöksiä ylipäätään tarvittaisi likimainkaan nykyistä määrää, jos idealistiset liittovaltiounelmat hylättäisiin.

MILLAINEN UNIONIN TULISI OLLA

Millainen tulevaisuuden EU:n siis pitäisi olla? Ensinnäkin meidän on uudessa Euroopan unionissa hylättävä 1950-luvun filosofia, jossa kehityksen suunta kohti tiiviimpää yhdentymistä on ollut tärkeämpää kuin yhdentymisen toimivuus. Vastedes EU:lta tulee vaatia ennen kaikkea toimivuutta, toteen näytettyä hyödyllisyyttä, keveyttä ja kansanvaltaisuutta. Yhtäkään uutta asetusta tai direktiiviä ei enää pidä luoda sillä asenteella, että tärkeintä on saada edes jotain aikaan. On päivänsevä, että tämä hidastaa EU:n yhdentymistä valtavasti, mutta sen enempiä Euroopan rauhaa kuin taloutta ei edistetä rakentamalla mahdollisimman paljon sääntelyä, vaan vähän hyvää sääntelyä.

EU:n tulee perusluonteeltaan olla kauppaliitto. Unionin ei lähtökohtaisesti tule sisältää minkäänlaista verovarojen tasausta jäsenmaiden kesken. Unionin luonteeseen ei kuulu yhteisvastuu kuin

luonnonkatastrofien ja muiden jäsenmaista riippumattomien onnettomuuksien sattua – maansa konkurssiin tuhlaminen ei lukeudu tällaiseksi.

Kansallisia tai yksityisiä asioita ei tule säädellä lainkaan. EU väittää toimivansa tällä tavoin jo nytkin, mutta totuus on päinvastainen. Subsidiariteettiperiaate on lähinnä retoriikkaa unionissa, joka haluaa päättää jopa hehkulampuista, kanelirullista, savukkeiden mausta jne. jne. Lyhyesti sanottuna *EU:n tehtävä on luoda sääntelyä sellaisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja ongelmien ratkaisemiseksi, joista jäsenmaat eivät yksin selviä.*

Myös tulevaisuuden EU on rauhan liitto ja itse asiassa hyvin lähellä unionin esiasteiden alkuperäistä ajatusta, jossa talouden ja teollisuuden etuja yhdistämällä pyrittiin yhteiseen hyvinvointiin ja rauhaan. Rauha ja yhteistyö syntyy todellisista yhteisistä eduista, ei byrokratiasta.

EU:n toiminnan ytimessä on siis kaupan esteiden purkaminen ja sisämarkkinoiden edistäminen. Tämä vaatii aika ajoin yksityiskohtaisakin sääntelyä, jota ajatellen EU:n keskeisten pysyvien instituutioiden – komission, parlamentin ja neuvoston – säilyttäminen on uudessakin EU:ssa edelleen perusteltua. Sen sijaan unionin 43 viraston ja laitoksen joukkoa tulee arvioida ja tarvittaessa karsia kovallakin kädellä.

Erityisesti uuden Euroopan unionin on kunnioitettava kansanvaltaa huomattavasti nykyistä enemmän. Suurista jäsenmaiden itsenäisyyttä kaventavista integraation askelista on järjestettävä kansanäänestyksiä, eikä kansanäänestystä saa välittömästi uusaa, jos tulos on epätoivottu (uskomatonta, että tällaista täytyy edes kirjoittaa). Erityisen tärkeää on parantaa komission ja komissaarien valinnan kansanvaltaisuutta, samoin kuin muiden EU:n johtavien virkojen. Epämääräinen kärkiehdokkaiden asettaminen EU-vaaleissa ei riitä. Tuoreista EU-presidentin ja ulkoasioiden korkean edustajan viroista voidaan luopua kokonaan.

MITEN PAREMPI EU TEHDÄÄN

Lopuksi on pohdittava, miten EU:n uudistusprojekti tulee todeksi. Siihen tarvitaan uudistusmielisten voittoa niin eurovaaleissa kuin kansallisissa vaaleissa. Suomen osalta tämä tarkoittaa perussuomalaisten riittävää menestystä, joka saa muutkin puolueet arvioimaan uudelleen linjaansa. Tältä osin selvä muutos suomalaisessa politiikassa onkin jo alkanut vuoden 2011 jytkyvaalien jälkeen.

Euroopan parlamentissa uudistusmielisten on pyrittävä muodostamaan mahdollisimman suuri ja vaikutusvaltainen ryhmä – toivottavasti kolmanneksi suurin – joka saavuttaa vaa'ankieliaseman nykyisen liberaaliryhmän sijaan. Tämän jälkeen suurin ryhmä EPP korjaa liittovaltiolinjaansa pystyäkseen edelleen välttämättömään yhteistyöhön muun oikeiston kanssa. Vaikka liittovaltiota vastustavat ryhmät väistämättä jakautuvat ainakin kahdeksi, on liittovaltiota kannattavien joukko jakaantunut sitäkin monimutkaisemmin.

EU-kriittiset uudistajat ovat voittamassa myös kansallisissa vaaleissa ympäri Eurooppaa. Jo nyt huomattavaa uudistushalua on muun muassa Alankomaiden ja Ison-Britannian hallituksilla, jotka ovat jo tehneet konkreettisia avauksia tähän suuntaan. Kun useampia jäsenmaita liittyy uudistusmaiden kriittiseen rintamaan, tulee ajankohtaiseksi neuvotella perussopimukset uudelleen ja asettaa EU:lle selkeä ja rajattu tehtäväkenttä, jonka puitteissa tuleva sääntely tehdään. Uudistetulle sopimukselle haetaan lopuksi legitimitetti kansanäänestyksillä.

Suomen on ehdottomasti liityttävä kansallisella vaalikaudella 2015–19 EU:n uudistusrintamaan, mikä edellyttää jälleen perussuomalaisten vaalimenestystä.

UNIONIN HISTORIA – MITEN TÄSSÄ NÄIN KÄVI?

Ymmärtääkseen EU:n nykytilaa, on katsottava sen historiaa. EU:sta piti tulla hyvinvoinnin ja kansanvallan turva, mutta siitä uhkaa tulla niiden turma.

Mitkä vaiheet tähän ovat johtaneet ja mikä matkan varrella meni vikaan?

KIISTA ALUSTA LÄHTIEN: MITÄ YHTEISTYÖLTÄ HALUTAAN

Länsieurooppalaisten tuntema suuri turvattomuus oli keskeisin syy toisen maailmansodan jälkeen alkaneisiin Euroopan yhdentymispyrkimyksiin. Sodan hävitys jätti lähtemättömät jäljet aikalaisten mieliin. Natsi-Saksan tappio ei myöskään poistanut uusien vakavien yhtenottojen mahdollisuutta Länsi-Euroopasta, kun jo pian sodan jälkeen länttä uhkasi uusi vaara kommunismin taholta. Sodan jälkeisessä maailmassa oli ilmeistä, etteivät Euroopan suurimmatkaan maat kyenneet enää puolustamaan itseään omin voimin.

Iso-Britannian sodanajan johtaja Winston Churchill kehotti jo vuonna 1946 Zürichissä pitämässään puheessa Euroopan kansoja muodostamaan ”Euroopan Yhdysvallat” idästä rynnivän kommunismin torjumiseksi, ja myös maanosan taloudellisen ja sivistyksellisen elpymisen varmistamiseksi. Vaikka Iso-Britannia oli sodan moraalinen voittaja, se ei kuitenkaan halunnut ottaa osaa integraatioon. Sillä oli omia huolia kun britti-imperiumi oli hajoamassa ja sota oli tehnyt siitä maailman suurimman velallisen. Britit eivät myöskään mieltäneet eurooppalaisuutta samoin kuin mantereen asukkaat. Johtava rooli Euroopan yhdentymispyrkimyksissä jäikin sitä himoinneelle (sodassa nöyryytetylle) Ranskalle, jolla se myös pysyi 1990-luvulle Saksojen yhdistymiseen saakka.

Vuonna 1948 näytti hetken siltä, että Iso-Britannia täyttäisi mannereurooppalaisten toiveet pysyä mukana yhdentymishankkeissa. Britannia nimittäin esitti Ranskalle, Belgialle, Alankomaille ja Luxemburgille yhteistyötä, joka ennenkuulumattomasti koskisi niin puolustusta kuin sosiaalista ja taloudellista toimintaa. Maat allekirjoittivat ns. Brysselin sopimuksen, jolla tehtävää varten luotiin Länsi-Euroopan unioni (Western European Union, WEU). Sen puolustussuunnittelun johtoon nimitettiin arvostettu brittimarsalkka, lordi Montgomery.

Euroopan integraatiota ajaneet poliitikot olivat menestyksestä innoissaan, mutta eriävät kansalliset intressit tuottivat pettymyksen, kuten monesti myöhemminkin. Ranska halusi jo tuolloin kehittää eurooppalaista yhteistyötä kohti liittovaltiota, ja myös luoda sitä varten ylikansallisia elimiä. Britannia tyrmäsi suunnitelmat. Se halusi Euroopan maiden keskinäistä yhteistyötä siksi, että se johtaisi puolustusliittoon Yhdysvaltojen kanssa.

Näin myös tapahtui, kun vuosi Brysselin sopimuksen jälkeen 12 länsivaltaa perusti Pohjois-Atlantin puolustusliitto NATO:n. Myös Tanska ja Norja, jotka olivat jo torjuneet Ruotsin ehdotuksen pohjoismaisen puolustusliiton perustamisesta, lähtivät NATO:n perustajiksi. WEU:sta ei kehittynyt koskaan merkittävää puolustusliittoa. Se lakautettiin ja sen toiminnot liitettiin Euroopan Unioniin vuonna 1998. Natosta kehittyi pääasiallinen eurooppalainen turvallisuusratkaisu. Tätä nykyä EU:n 28 jäsenmaasta 22 on Naton jäseniä.

HIILI- JA TERÄSYHTEISÖSTÄ TEHOMAATALOUTEEN

Nykyinen Euroopan Neuvosto syntyi vuonna 1948 Brysselin sopimuksen ympärille. Se sijoitettiin Strasbourgiin käsittelemään Eurooppaa koskevia asioita, puolustuskysymyksiä lukuun ottamatta. Hankkeen kunnianhimoa kuvastaa, että perustamista varten Haagiin kutsuttiin konferenssi, johon otti osaa peräti 750 länsieurooppalaista poliitikkoa. Euroopan Neuvosto ei kuitenkaan koskaan saanut innokkaimpien integraation kannattajien esittämiä valtuuksia toimia ylikansallisena ”Euroopan parlamenttina”.

Sen sijaan Ranskan ulkoministeri Robert Schumannin vuonna 1950 tekemä ehdotus, jonka mukaan Länsi-Euroopan maiden olisi yhdistettävä hiili- ja terästeollisuutensa yhteisen johdon alaiseksi, tuotti

tulosta. Taloudellisen integraation eli yhteisten hiili- ja teräsmarkkinoiden luomisen lisäksi haluttiin, ettei Saksan Ruhrin alueen teollisuutta enää koskaan voitaisi käyttää saksalaisen militarismin välikappaleena. Monilla silloisilla eurooppalaisilla vaikuttajilla oli mukana myös vahva henkilökohtainen intressi Saksan sitomiseen mukaan yhdentymishankkeisiin. Monet heistä olivat olleet sodan aikana saksalaisten vankeina tai mukana vastarintaliikkeiden toiminnassa.

Ranskalaisen talousmiehen Jean Monnet'n ideoima, Schuman-suunnitelman mukainen Euroopan hiili- ja teräsyhteisö syntyi 1952. Perustajajäseniä olivat Ranska, Italia, Länsi-Saksa ja Benelux-maat. Akuuttina poliittisena ongelmana oli Ruhrin alueen taloudellisen miehityshallinnon poistaminen. Se oli ensimmäinen kerta, kun eurooppalaiset maat luopuivat vapaaehtoisesti suvereenista oikeuksistaan kansainvälisen yhteenliittymän vuoksi. Liittovaltioajattelun kannattajat pitivät Schumannin suunnitelman toteutumisesta suurena voittona ja jatkoivat uusien ylikansallisten elinten suunnittelua. Lontoossa ajateltiin kuitenkin toisin. Iso-Britannia kannatti Euroopan yhdistämissyrkimyksissä asteittaista, liian rohkeita uudistuksia välttävää menettelytapaa. Se sai tukea ajatuksilleen Pohjoismaista.

Hollantilainen Sicco Mansholt on yksilötasolla hyvä esimerkki siitä, mistä Euroopan integraatio lähti liikkeelle ja miten se alkuvaiheissa eteni. Maanviljelijäksi halunnut Mansholt toimi sodan aikana tehokkaasti hollantilaisen vastarintaliikkeen ruokahuollon järjestäjänä. Sodan jälkeen hänet nostettiin Hollannin maatalousministeriksi vain 36-vuotiaana. Talvella 1944–45 Hollannissa oli ollut elintarvikepula ja yli 20 000 ihmistä kuoli nälkään. Nälänhädän nähnyt Mansholt uppoutui ministerin tehtäviensä ohella suunnittelemaan kunnianhimoisesti koko Länsi-Euroopalle yhteistä maatalouspolitiikkaa. Sen piti karkottaa nälänhädän uhka ja taata Länsi-Euroopalle elintarvikkeiden omavaraisuus.

Vuonna 1958 Mansholt valittiin Euroopan komission ensimmäiseksi maatalouskomissaariksi, jossa tehtävässä hän toimi vuoteen 1971 saakka. Tuona aikana Mansholtin luomasta tehomaataloudesta tuli niin voimakasta, että joistain tuotteista Länsi-Euroopassa syntyi jopa ylitarjontaa. Komission jätettyään Mansholtista tuli oman luomuksensa kriitikko, kun hän alkoi huolestua voimakkaasti kasvaneen maatalouden ympäristörasituksista. Kun Britannia, Tanska ja Irlanti liittyivät Euroopan yhteisöön vuonna 1973, kävi kuitenkin selväksi, että tehomaataloutta suosivaa maatalouspolitiikkaa jatkettaisiin.

Laajentuminen on myöhemminkin hankaloittanut eri politiikkalohkojen uudistamista EU:ssa. Vaikka EU:ssa päätöksenteko ei ole koskaan ollut helppoa, se oli luonnollisesti yksinkertaisempaa, kun mukana oli vuosina 1958–72 vain kuusi perustajavaltiota. Kun EU:hun liittyivät Kreikka 1981 ja Portugali sekä Espanja 1986, keskinäisen solidaarisuuden ja koheesion merkitys kasvoi – tulonsiirtounioni pääsi vauhtiin. Kun Suomi, Ruotsi ja Itävalta liittyivät EU:hun vuonna 1995, pohjoisten ja eteläisten jäsenmaiden eturistiriidat tulivat esille entistäkin selvemmin.

TULLILIITTO TOTEUTUU – INTEGRAATION SYVENTÄMINEN ALKAA

Vuonna 1957 perustetun Euroopan talousyhteisön (EEC) tarkoituksena oli nimensä mukaisesti luoda kuudelle perustajajäsenelle taloudellisia etuja. Tärkeä etappi tämän tavoitteen toteuttamisessa oli tulliliiton voimaantulo vuonna 1968, jolloin EEC:lle syntyi yhteinen taloudellinen ulkoraja ja yhteisön sisäiset tullirajat poistuivat jäsenvaltioiden väliltä. Yhteiset tullit toimivat myös Suomen Länsi-Euroopan viennin esteinä vuonna 1974 voimaan astuneeseen EEC -vapaakauppasopimukseemme saakka.

EEC tähtäsi myös laaja-alaiseen (länsieurooppalaiseen) poliittiseen yhteistyöhön. Siitä, millä vauhdilla ja miten poliittista yhteistyötä syvennettäisiin, oli jäsenmaiden kesken vahvasti eri näkemyksiä alusta pitäen. Kun Euroopan komission ensimmäinen puheenjohtaja, saksalainen Walter Hallstein kannatti Euroopan liittovaltiota, vaati Ranskan silloinen presidentti Charles de Gaulle päämääräksi valtioliittoa, ”isänmaiden Eurooppaa”. Riitely johti de Gaulle julistamaan ”tyhjän tuolin politiikkaan”, jolla Ranska kieltäytyi osallistumista päätöksentekoon yhteisössä.

Kiista ratkesi 1966 solmittuun kauaskantoiseen ”Luxemburgin kompromissiin”. Sen mukaan yhteisössä ei voitu tehdä päätöksiä, jotka olivat vastoin jonkin jäsenvaltion kansallisia intressejä. Yksimielisyyden vaatimus päätöksenteossa koski erityisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja kansalliseen turvallisuuteen ja poliisitoimeen liittyviä kysymyksiä.

Yksimielisyyden vaatimuksesta EU:n päätöksenteossa on sittemmin asteittain luovuttu, kun unionin perussopimuksia on uudistettu. Nykyisin EU:n neuvosto ja Euroopan parlamentti voivat päättää lähes kaikista asioista määränemmistöllä. Muutosta on perusteltu tarpeella tehostaa unionin päätöksentekoa. Yksimielisyyttä jäsenmaiden kesken vaaditaan kuitenkin edelleen esimerkiksi, veropolitiikassa, ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ja kun unioni hyväksyy uusia jäseniä.

Kun Persianlahden arabivaltiot 1970-luvulla ottivat öljyn ”aseeksi” ajaessaan poliittisia tavoitteitaan Lähi-idässä, kärsi myös Euroopan talous siitä pahasti. Ranska etunenässä keksi Euroopan taloudellisen yhdentymisen keinoksi kohentaa omaa talouttaan, ja muut Länsi-Euroopan maat seurasivat perässä. Euroopan talousyhteisön uudet jäsenmaat, Iso-Britannia, Tanska ja Irlanti, halusivat osansa taloudellisen integraation hyödyistä. Eurooppalainen vapaakauppa-alue laajeni, kun Euroopan Vapaakauppaliitto EFTA:n jäsenmaat, kuten Suomi, solmivat vapaakauppasopimukset EEC:n kanssa.

Yhteismarkkinoiden kehitys ja keskustelu Euroopasta talouden suurvaltana oli lähtenyt liikkeelle. Tulevaisuus kuitenkin osoitti, että sisämarkkinoiden toteuttamisesta oli tuleva pitkä ja hidas marssi. Jäsenmaat pyrkivät alati pitämään toisten jäsenmaiden yritykset poissa herkiltä tuotanto- ja palvelualoiltaan – ja tekevät sitä edelleen.

KUNNIANHIMO KASVAA KOHTI POLIITTISTA JA TALOUDELLISTA UNIONIA

Unelma Euroopasta taloudellisena suurvaltana sai Euroopan komission ranskalaisen puheenjohtajan, Jacques Delorsin, esittämään 1980-luvun alussa yhtenäisen sisämarkkina-alueen luomista. Sisämarkkinat edellyttivät tavaroiden, palvelujen, pääomien ja työvoiman vapaata liikkuvuutta. Se edellytti myös yhteisiä kilpailusääntöjä. Taloudelliseen toimintaan liittyviä säännöksiä piti yhdenmukaistaa jäsenmaiden kesken, jotta kilpailu ei sisämarkkinoilla vääristyisi.

Lisäksi Delors sai Ranskan presidentti François Mitterandin ja Saksan liittokansleri Helmut Kohlin tukemana läpi laajan paketin, joka toi yhteisön politiikkaan uusina alueina EU:n neuvoston ja europarlamentin yhteiset päätökset (yhteispäätösmenettely), yhteistyön ulkosuh-teissa, tutkimuksen ja teknologian sekä ympäristökysymykset. Vähiten kehittyneille alueille päätettiin antaa aluepolitiittisia erityistukia.

Tuista hyötyivät eniten Kreikka, Espanja ja Portugali, mutta jo pian aluetuista pääsivät osallisiksi lähes kaikkien jäsenmaiden vähiten kehittyneet alueet. Syynä oli Euroopan yhteisöön pesiytynyt tapa, jonka mukaan erityisesti EU:n huippukokouksissa ei syntynyt päätöksiä ennen kuin jokaisen jäsenmaan päämies saattoi palata niistä kotiin voittajaksi julistautuneena. Sama tapa on yhä EU:ssa vallalla.

Virallisesti sisämarkkinat luotiin Maastrichtin sopimuksella, joka astui voimaan 1.11.1993. Samalla perustettiin Euroopan Unio-

ni. EU muodostui poliittisesta unionista sekä talous- ja rahaliitosta. Maastrichtin sopimus lisäsi EU:n toimintaan vielä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä oikeus- ja sisäasiat, jotka pitävät sisällään mm. maahanmuutto- ja poliisiasiat. Näin kaikki aiemmat yhteistyön muodot, jotka aiemmin oli hajautettu eri järjestöihin, pyrittiin yhdistämään institutionaalisesti saman järjestön, Euroopan unionin alle.

Maastrichtissa tehtiin myös periaatepäätös yhteisvaluutan käyttöönotosta. Alkoi muotoutua EU, joka ei ollut enää valtioliitto mutta ei selkeä liittovaltiokaan, vaan jotain siltä väliltä.

Liikkeelle laitettu integraatiokehitys alkoi vähitellen myös elää omaa jäsenmaiden päätöksistä riippumatonta elämäänsä. EU:n toimielinten vahvistaminen ja toimivallan laajentuminen yhä uusille alueille synnytti yhdentymisen ”läikkymistä” (ns. spill over). Sillä tarkoitetaan integraation ulottumista sellaisille aloille ja asioihin, joille se ei ollut alun perin tarkoitettu.

Seuraavat esimerkit kuvaavat tilannetta: sisämarkkinoilla tavaroiden vapaa liikkuvuus johtaa muutosvaatimuksiin välillisessä verotuksessa. Yhteiset työmarkkinat puolestaan saattavat edellyttää sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista. Pääomien vapaa liikkuvuus taas johtaa vaatimukseen rahoituslaitosten ja arvopaperimarkkinoiden sääntelyn harmonisoinnista. Sääntelyn yhdenmukaisuus tarkoitti jäsenmaille sopeutumista pukuun, joka ei ollut räätälin tekemä. Lisäksi vapaa kilpailu sisämarkkinoilla vaatii joidenkin mielestä huomommin pärjävien tukemista, ”sosiaalista Eurooppaa”.

Euroopan unioniin liittynyt maailmanvalta-ajattelu oli taustalla myös siinä, että Maastrichtin sopimuksessa sovittiin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan luomisesta. Ne, jotka kannattivat integraation syventämistä, ajattelivat, että kylmän sodan päätyttyä Euroopan Unionista kehittyisi merkittävä globaali tekijä myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan alueella. Monilla eurooppalaisilla johtajilla oli haluja haastaa Yhdysval-

lat kisaan vaikutusvallasta.

Optimismi EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan mahdollisuuksista oli huipussaan 90-luvun alussa, kunnes Länsi-Balkan palautti EU-maiden johtajat maan pinnalle. EU julisti ensin Yhdysvalloille, että Länsi-Balkanilla puhjenneet sodat olivat ”Euroopan asia”, eivätkä kuuluneet amerikkalaisille. EU aikoi omin voimin padota sodan Balkanille. Vähitellen ilmeni, ettei EU-mailla ollutkaan kykyä luoda yhteistä linjaa Balkanin sotien pysäyttämiseksi – eikä sen puoleen sotilaallista voimaaakaan tehtävään. Asian hoiti Yhdysvaltojen johtama Naton liittouma.

SAKSALAISIDEA: TOISET EU:N ”YTIMIIN”, TOISET ULKOKEHÄLLE

EU:n laajentumisen ja yhdentymisen jatkuessa kiivaina, alkoivat jäsenmaiden erot näkyä vahvemmin. Samoin EU:n tulevaisuudesta oli edelleen erilaisia toiveita ja tavoitteita, jotka erottivat jäsenmaita.

Pian Euroopan Unionin perustamisen jälkeen sille pohdittiin uutta toimintatapaa saksalaisissa ajatushautomoissa. Kristillisdemokraatit Karl Lamers ja Wolfgang Schäuble esittivät vuonna 1994 laatimassaan raportissa eri nopeuksilla etenevää Euroopan Unionia (multi-speed Europe), jossa eri aloille syntyisi ytimiä (hard core), joihin liittyneet jäsenmaat etenisivät kyseenomaisilla sektoreilla muita nopeammin.

Lamers-Schäuble -paperi herätti kohun, mutta loi periaatteet, joiden pohjalta EU nykyisin pitkälti toimii. Koska innokkaammat maat eivät ole halunneet odottaa vähemmän innokkaita, nykyisin jäsenmaat etenevät yhdentymisessä eri tahtia, mikä hankaloittaa EU:n toimintaa suuresti. Kahden nopeuden Euroopasta on tullut unionia jakava tekijä, aivan erityisesti euromaiden ja ei-euromaiden välille.

Suomi valitsi EU-jäsenyytensä alusta saakka pyrkimisen EU:n kaikkiin ytimiin, vaikka onkin maantieteellisesti ja kulttuurisesti etäällä ”yti-

mistä”. Perinteinen ulkopoliittinen viiteryhmämme, eli muut Pohjoismaat ja Iso-Britannia valitsivat viisaasti hitaamman yhdentymisen linjan.

YHTEISVALUUTTA JA ILLUUSIO YHTENEVISTÄ EU-TALOUKSISTA

EU:n historian suurinta virhettä, yhteisvaluuttaa, ideoitii jo 1950-luvulla eurooppalaista liittovaltiota kannattaneiden piirissä. Se säilyi vuosikymmeniä yhtenä heidän suurista unelmistaan. Ennen yhteisvaluuttaa oli kuitenkin luotava ylikansallinen mekanismi, joka valuutan perustaisi.

Kun tullit poistuivat Euroopan talousyhteisön jäsenten väliltä vuonna 1968, käynnistettiin myös pohdiskelut yhteisen rahasta. Rahaliiton pohja luotiin 1970-luvun alussa Luxemburgin silloisen pääministerin Pierre Wernerin nimeä kantavassa Werner-raportissa. Se johti jo silloin suunnitelmaan yhteisestä talous- ja rahaliitosta. Hanke kuitenkin pysähtyi vuoden 1973 öljykriisin synnyttämään taantumaa ja Yhdysvaltain päätökseen irrottaa dollari kultakannasta, jota seurasi sodanjälkeisen Bretton Woods -valuuttajärjestelmän romahdus.

1970-luvun raju inflaatio ja kansallisten valuuttojen arvonheilailu johtivat Euroopan rahajärjestelmän EMS:n perustamiseen 1979. EMS:n avulla Ranska ja Saksa halusivat myös pönkittää taloudellista vaikutusvaltaansa. Tässä yhteydessä vanhat asetelmat eurooppalaista liittovaltiota kannattavien ja sitä vastustavien välillä ryöpsähtivät pinnalle, kun Iso-Britannian pääministeri Margaret Thatcher ryhtyi vastustamaan voimakkaasti yhteistä rahaa.

Yhteisvaluutan toteutumiseksi oli lopulta ratkaisevaa se, että Saksan liittokansleri Helmut Kohl alkoi 1980-luvulla ennakoida saksalaisen unelman toteuttamista eli Saksojen yhdistymistä. Hän oli valmis luopumaan Saksan markasta ja hyväksymään poliittisen unionin perustamisen,

jos muut tukisivat Saksojen yhdistymistä. Niin myös tapahtui. Saksat yhdistyivät vuonna 1990. Alkuvuodesta 1992 allekirjoitettiin jo edellä mainittu Maastrichtin sopimus, jossa sovittiin talous- ja rahaliiton ja Euroopan Unionin perustamisesta.

Federalistien unelma, yhtenäisyyden symboli – euro – oli vihdoin toteutumassa. Jo vallasta pudonnut Thatcher oli kuitenkin onnistunut ohjaamaan Iso-Britannian eri raiteille. Hän ennusti huomion arvoisesti, että valuuttaunioni johtaisi lopulta myös poliittiseen unioniin, vaikka yhteisvaluuttaa luotaessa muuta vakuuteltiin. Samoin hän arvioi Euroopan taloudet liian erilaisiksi toimimaan samassa valuutassa. Esimerkiksi maasta, joka ei tulisi näissä olosuhteissa pärjäämään, hän mainitsi Kreikan.

Talous- ja rahaliitto toteutettiin tammikuussa 1999. Ensin euro otettiin käyttöön tilivaluuttana ja vuoden 2002 alusta käteisvaluuttana. Eurokolikot ja -setelit laskettiin liikkeelle, kansalliset kerättiin pois. Yhteisvaluutan myötä korot laskivat monissa maissa huomattavasti aiempaa alemmalle tasolle. Ylivelkaantumisen kävi entistä huomattavasti helpommaksi.

YLISUURET TAVOITTEET, TYHJÄT LUPAUKSET

Yhteisvaluutan toteutumisen kannalta oli ratkaisevaa Euroopan tulevaisuuteen liittynyt ylioptimistinen ilmapiiri, joka syntyi 1990-luvulla ja jatkui seuraavalle vuosituhatkunnalle saakka. Kun Berliinin muuri murtui 1989, Saksat yhdistyivät ja Neuvostoliitto hajosi, poliittiset johtajat läpi Euroopan alkoivat tukea nopeaa integraatiota enemmän kuin koskaan toisen maailmansodan jälkeen. Historiallinen murrosaika synnytti huumen, jossa poliittisesti ja taloudellisesti jakautuneen Euroopan kuviteltiin voivan yhdistyä kädenkäänteessä.

Voimansa tunnossa Euroopan Union päämiehet asettivat Lissabonissa vuonna 2000 pidetyssä huippukokouksessa kunnianhimoisen, myöhemmin surullisen kuuluisaksi tulleen tavoitteen: EU:sta oli tehtävä maailman kilpailukykyisin talous vuoteen 2010 mennessä. Sanatarkasti EU:sta piti ”Lissabonin strategian” mukaan tulla ”maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietopohjainen talous, joka kykenee ylläpitämään kestäväää talouskasvua, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta”.

Vaikka kyseessä onkin vuosisadan alilausunto, todettakoon tässä vain lyhyesti, että tavoitteessa epäonnistuttiin.

Yhdentymisen huuma huipentui euroon ja sen liian laajaan kokoonpanoon. Jotta EU-valtio oli kelvollinen euroon, sen oli ja on yhä täytettävä kolme ehtoa: alhainen inflaatio, alhainen valtiovelka ja kansallisen valuutan vakaus kahden vuoden tarkastelujakson aikana. Jälkikäteen on havaittu, että esimerkiksi Kreikka ei täyttänyt euroon liittyessään ehtoja, mutta silti hyväksyttiin mukaan. Itse asiassa lähinnä Luxemburg selkeästi täytti vaaditut kriteerit.

Luotiin euroilluusio, jonka pohja petti. Illuusio syntyi EU-idealismiin siivittämänä, mutta myös tietoisesti rakennettuna. Taustalla olivat myös Euroopan Unioniin liittyneet korskeat suurvalta-ajatukset. EU:n piti olla taloudellinen suurvaltablokki, jonka kehityksen yhteisvaluutta täydentäisi.

Yhteisvaluutan piti myös johtaa EU:n sisäisten erojen tasoittumiseen, mutta toisin kävi. Etelä-Euroopassa velkaannuttiin nopeammin ja toimittiin holtittomammin kuin pohjoisessa. Soppaa pahensivat ylikuumentuneet rakennussektorit, pankkien löperö lainananto, talouskasvun puute, tuhlailtavat julkiset sektorit ja tilastojen vääristely.

Katastrofi oli valmis. Todellisuus löi kaksin käsin EU-idealismia kasvoille.

EU ON PERUSTELTAVA UDELLEEN

Kaikki ei kuitenkaan ole ollut epäonnistumisen historiaa. Euroopan taloudellinen yhdentymisen auttoi toisessa maailmansodassa raunioitetun Länsi-Euroopan nousemista jaloilleen. Saksan ja Ranskan sitominen toisiinsa talousintegraation kautta mahdollisti rauhan rakentamisen aiempaa vahvemmalta pohjalta. Tavallisten ihmisten elämää ja mahdollisuuksia on parannettu vapaammalla liikkuvuudella ja kuluttajina elämäämme helpotettu sisämarkkinoita rakentamalla.

EU ei vielääkään ole niin syvällä kriisissä, etteikö sitä voitaisi pelastaa, kunhan tunnustetaan tosiasiat. Tarina vain hyvää tuottavasta, pyhästä EU:sta ei ole totta. Ongelmia on paljon, eikä kaikki integraatio ole toimivaa. Selkeää ja yleisesti jaettua visiota EU:n kehittämisestä ja tarkoituksesta ei ole ollut koskaan, eikä ilmeisesti tule olemaankaan.

On myös tultu vaiheeseen, jossa EU on perusteltava uudelleen. Niitä perusvoimia, jotka veivät integraation ideaa eteenpäin vuoden 1945 jälkeen, ei enää ole: ei eurooppalaista maailmansodan pelkoa, ei Neuvostoliiton uhkaa eikä myöskään entiseen malliin Yhdysvaltojen tukea Euroopalle. Sotatraumat ovat alkaneet hellittää, eikä Saksakaan enää ole valmis maksamaan EU:n laskua toisen maailmansodan velkaa hyvittääkseen.

EU on siksi paitsi perusteltava, myös perustettava uudelleen. Uuden suunnan hakeminen on välttämätöntä uusissa olosuhteissa. Voi hyvin kuvitella, että Euroopan yhdentymisen ”isät” 1950-luvulta olisivat tänään samaa mieltä asiasta. Sodanjälkeiset eväät, joilla liittovaltiokehitystä tähän saakka on viety eteenpäin, on yksinkertaisesti syöty.

KOHTI

PAREMPAA

EUROOPPAA

EU:n edellä kuvatussa historiassa on siis joidenkin menestysten ohella tehty huomattava määrä virheitä, jotka on korjattava tai eurooppalainen projekti epäonnistuu.

Virheiden tekeminen ei sinänsä ole erikoista hankkeessa, joka kieltämättä on historiallisestikin ainutkertainen ja jonka mittakaava näin valtava. Moitittavaa sen sijaan on kieltäytyminen virheiden tunnustamisesta, tärkeimpienkin päätösten tekeminen idealismin ohjaamana, sekä virheitä ja idealismia kritisoivien puolueiden leimaaminen.

Tämä on poliittista fundamentalismia.

Yhteenvetona historiasta voisi sanoa, että EU kehittyi vapaa-kauppa-alueena 1980-luvulle saakka. Tavoite oli yhteiset sisämarkkinat. Tämän EU:n kehitysvaiheen lakipiste oli niin kutsuttu Yhtenäisasiakirja (Single European Act), joka laadittiin vuonna 1987. Yhtenäisasiakirja helpotti esteiden karsimista tavaroiden, palvelujen, pääomien ja työvoiman vapaan liikkumisen tieltä EU-maiden välillä.

Sopimuksella laajennettiin tuntuvasti mahdollisuutta päättää yhteisön asioista määränemmistöllä, ja se kieltämättä syvensi integraatiota merkittävästi, mutta tähän asti yhdentymisen oli järkiperaisesti perusteltua. Taloudelliset hyödyt näyttivät niin kiistattomilta, että jopa Iso-Britannian EU-kriittinen pääministeri Margaret Thatcher lähti sopimukseen mukaan.

Tämän jälkeen EU:n kehitys riistäytyi ratkaisevasti väärille raiteille. Vain harvojen haaveilijoiden ylläpitämä federalistinen ajattelu pääsi 90-luvun vapauden huumassa hallitsevaksi. Päämääräksi asetettiin poliittinen uniioni ja talous- ja rahaliiton perustaminen, jopa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan luominen. Näistä sovittiin Maastrichtin sopimuksessa vuonna 1992 – ja tämä oli vasta alkua.

Integraatiota syvennettiin ja määränemmistö päätös menettelyä laajennettiin edelleen Amsterdamin sopimuksella (v. 1999) ja lisää Lisabonin sopimuksella (v. 2009). Reilun parinkymmenen vuoden aikana tehdyt EU-sopimusten muutokset ovat vieneet unionia askel askeleelta liittovaltion suuntaan. Samaan aikaan EU:n laajentumista jatkettiin holtittomasti, erityisesti liian nopean itälaajenemisen osalta.

Nyt virheet on tunnustettava, niistä on opittava ja ne on mahdollisuuksien mukaan korjattava. Eurokriisi on viimeistään osoittanut, että pieni pintaremontti ei EU:n kohdalla enää riitä, sillä liian monet unionin kehitykseen liittyvät perusolettamukset ovat osoittautuneet vääriksi.

Mitä siis olisi tehtävä, millainen on parempi EU?

IDEALISMISTA REALISMIIN

Euroopan unionin kehittämisen on perustuttava tosiasioihin eikä sinisilmäiseen idealismiin. Tarvitaan realismia korulauseiden ja ylisuurten lupauksen sijaan. On tärkeää, että EU:sta esitetään tutkittuun tietoon perustuvia kehitysvaihtoehtoja. Tarvitsemme EU:sta kriittistä tutkimusta, joka asettaa kyseenalaiseksi myös Euroopan integraation jo vanhentuneita perusolettamuksia.

EU:n kehittäminen pohjautuu yhteisille arvoille. EU:n perusarvoja ovat ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo ja oikeusvaltio. Ne ovat kunnioitettavia arvoja, jotka sopivat olemassaolon perusteluksi esimerkiksi Euroopan neuvoston kaltaiselle järjestölle. Sen sijaan Euroopan unionin kaltainen massiivinen ja jäsenmaita ohjaava organisaatio tarvitsee näiden lisäksi perustelukseen vielä jotain lisää: taloudellisen hyödyn. Sitä voidaan saavuttaa vain realistisen politiikan kautta.

EU:n kehittämisen keskeisin tosiasia on kulttuurierojen ymmärtäminen Euroopan sisällä. Irlannissa tai Puolassa vaikuttava syvä katolisuus on kaukana pohjoismaisesta protestanttisesta elämästä. Elämänpiiri esimerkiksi Kymenlaaksossa on jotain muuta kuin vaikkapa Saksan Baijerissa, Romanian Transilvaniassa tai Espanjan Granadassa. Erilaisuus Euroopan sisällä on paitsi rikkaus, niin myös kiertämätön tosiasia, jonka on oltava EU:n kehittämisen lähtökohta. On täysin selvää, että kulttuurisesti mosaiikkimaisessa Euroopassa EU-liittovaltio johtaisi katastrofiin, josta euron ongelmat ovat olleet vasta esimakua.

Federalistit eivät ole halunneet tunnustaa, että eurooppalaisten valtavan enemmistön identiteetti ja lojaalisuus on luonteeltaan kansallista – eikä kaikkialla edes kansallista, vaan paremminkin paikallista tai klanimaista. Emme halua luovuttaa valtaa ylikansallisille EU-instituutioille, ellei kyse ole tarkoin rajatusta ja ilmeisen hyödyllisestä vallansiirrosta.

Paremmen Euroopan rakentaminen lähtee siis tosiasioiden tunnustamisesta myös silloin, kun ne eivät tue yhdentymisen syventämistä. Liian kauan EU:n kehittämistä on ajanut maailmansotien trauma, jonka ohjaamana mikä tahansa yhdentymisen on ollut itsessään arvokasta ”rauhantyötä”, vaikka säädösten toimivuus olisikin kyseenalaista.

Vastaisuudessa unionin toimintaa ohjaava tekijä ei enää saa olla EU-idealismi, vaan arkirealismi. Itseisarvoinen ihanne jatkuvasta pyrkimisestä kohti tiiviimpää unionia on hylättävä. EU:n tarkoitus on hyöty, eikä unionilla ole kuin välinearvoa. EU:n toiminta ja valtaoikeudet on perusteltava järjellä eikä traumalla, siis toimivuutta ja hyödyllisyyttä arvioiden. Tunneperoisilla symboliarvoilla ei pitäisi olla mitään merkitystä etenkin silloin, kun päätetään suurista talousasioista, kuten koko unionin laajuudesta yhteisvaluutasta.

Tämä on merkittävä EU:n perusfilosofian käännekohta, joka on käytännön muutostyön välttämätön pohja.

KANSANVALTAISUUS KUNNIAAN

Paremmen Euroopan keskiössä ovat eurooppalaisten, eikä Euroopan unionin tarpeet. Ne tyydytetään päätöksenteolla lähellä kansalaisia ja heitä aidosti kuunnellen. Yhdentymistä on vuosikymmeniä syvennetty kansalaismielipiteen toiveita nopeammin ja unionille on hivutettu enemmän valtaa kuin kansalaiset olisivat halunneet. Seurauksena on, että ihmiset ovat vieraantuneet EU:sta ja suhtautuvat siihen epäilevästi.

Kun eurovaalit järjestettiin ensimmäisen kerran 12 jäsenvaltion yhteisössä vuonna 1979, äänestysaktiivisuus oli keskimäärin yli 60 prosenttia. Vuoden 2009 eurovaaleissa äänestysaktiivisuus 27 jäsenvaltion EU:ssa oli enää reilut 40 prosenttia. Vaikka EU:lla on yhä enemmän valtaa, sillä on yhä vähenevässä määrin kansalaisten tuki takanaan.

Eurooppalaisten edun nimissä on välttämätöntä, että kehitykseen reagoidaan.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että integraatiossa otetaan hengähdystauko ja sitä hidastetaan tuntuvasti. Oikea suunta Euroopalle löytyy kysymällä sitä suoraan kansalaisilta, ja myös toimimalla siten kuin kansalaisten enemmistö haluaa. Suuret integraation askeleet on hyväksyttävä suorilla kansanäänestyksillä, jotka voidaan järjestää esimerkiksi muiden vaalien yhteydessä.

Komissio on kansanvallan suhteen EU:n musta piste. Tulevaisuudessa on välttämätöntä parantaa komission kansanvaltaisuutta saattamalla komissaarien valinta tavalla tai toisella kansalaisten äänestettäväksi. Ilmeinen vaihtoehto on suora kansanvaali, mutta asia voitaisiin järjestää niinkin, että jokainen puolue nimeää eurovaaleissa oman komissaariehdokkaansa ja eurovaalit voittaneen puolueen ehdokas saamaan komissaarinpaikan.

Tähän saakka komissaarin paikka on mennyt suurimmalle puolueelle, siis eduskuntavaalien voittajalle. Menettely on epäjohtonmukainen, koska kansallisten vaalien tarkoitus on tietenkin eduskunnan ja hallituksen muodostaminen, ei EU:n keskeisten paikkojen jakaminen.

EUROPARLAMENTIN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Myös europarlamentissa kansanvallan toteutumista voidaan parantaa ennen kaikkea toimintatapoja kehittämällä. Nykyisellään europarlamentaarikot joutuvat ottamaan kantaa käsittämättömän suureen määrään asioita. Erilaisia äänestyksiä kertyy täysistunnossa ja valiokunnissa hyvinkin 10 000 vuodessa. Mepillä on siten hyvin vähän aikaa perehtyä yksittäiseen äänestyspäätökseen. Suurin osa äänestyksistä on erilaisia pilkkunsiirtoja ja muita nippelikysymyksiä, mutta seassa on myös koko

unionin ja maanosan tulevaisuutta ohjaavat päätökset.

Mepit saavat myös äänestyslistat usein erittäin myöhään harkittavaksi. Esimerkiksi parlamentin täysistuntoviikoilla on tavallista, että lopullinen äänestyslista saadaan vasta samana aamuna, kun puolelta päivin siitä täytyy jo äänestää.

Jos mepit virkakoneistoiheen ja avustajineen pysyvät perässä vielä tässäkin, saadaan lopullinen hämmennys aikaan itse äänestyksessä, jossa muutosesityksistä ja lopullisesta hyväksynnästä äänestetään yleensä peräjälkeen. Käytännössä säädäntöluonnoksen tekstiä muokataan kymmenien ja joskus jopa satojen muutosesitysten äänestämällä, joiden jälkeen vain hetkeä aiemmin muokattu teksti pyydetään hyväksymään tai hylkäämään. Toisin sanoen mepit eivät siis tavallisesti saa nähdä lopullista tekstiä ennen kuin äänestävät sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestystoimituskin on usein sekava. Suurin osa äänestyksistä suoritetaan käsiäänestyksillä, joissa puheenjohtaja vain arvioi, tuliko hyväksyviä vai hylkääviä ääniä enemmän. Kun äänestyksiä on valtavasti ja toimitus kestää usein yli tunnin, mepit väsyvät käsien nostamiseen ja tuloksen tulkitseminen alkaa käydä vaikeaselkoiseksi. Jos tulos vaikuttaa epäselvältä, voi puheenjohtaja tai kuka tahansa mepeistä pyytää koneäänestystä, mutta joukon jo väsyessä näin ei aina toimita. Käsiäänestyksistä ei jää talteen tietoa, miten kukakin meppi äänesti.

Ongelmia on myös säädäntöketjun alkupäässä. Ennen kuin mietinnöstä päästään ensin valiokunnassa ja sitten täysistunnossa äänestämään, joku yksittäinen meppi on aina saanut vastuulleen kirjoittaa siitä luonnoksen eli toimia raportijana. Se on mepin työn vastuullisimpia ja vaikutusvaltaisimpia tehtäviä, josta kilpaillaan kiivaasti.

Mietinnöt jaetaan eri ryhmille valiokuntien koordinaattorien (ryhmäänsä ko. valiokunnassa johtava meppi) kokouksissa, mutta hämmästyttävää kyllä parlamentilla ei ole yksityiskohtaista käytäntöä, millä

periaatteella mietinnöt tulisi ryhmille jakaa. Periaatteessa käytössä on pistejärjestelmä, jossa kukin ryhmä maksaa kustakin raportista tietyn pistemäärän, mutta jos halukkaita ”ostajia” on kaksi tai useampia, ratkoo kukin valiokunta ristiriidan milloin milläkin lehmänkaupalla tai käytäväsopimuksella.

Mikä siis neuvoksi? Kaikkein tärkeintä olisi yksinkertaisesti vähentää asioiden ja äänestysten määrää. Toiseksi lopulliset äänestyslistat tulisi jättää hyvissä ajoin, esimerkiksi viikkoa ennen äänestyksiä, jotta riittävä harkinta-aika varmistetaan. Kolmanneksi mietinnön lopullisesta hyväksymisestä ei tulisi äänestää heti kymmenien muutosten jälkeen, vaan meppien pitäisi saada lopullinen teksti luettavakseen kaikilla unionin kielillä ennen lopullista äänestystä. Neljänneksi mietintöjen jakamiseen tulisi asettaa yksityiskohtainen, kaikkia valiokuntia koskeva käytäntö, joka huomioi tasapuolisesti eri ryhmät: isoille siis enemmän mutta pienillekin jotain.

Säädäntöprosessin päätteeksi mietintöjen loppuäänestykset tulisi suorittaa aina koneellisesti, että rekisteriin jää kansalaisten nähtäväksi mitä kukin meppi on mistäkin asiasta äänestänyt.

LAAJENEMINEN JÄIHIN

Lukuisista vaikeuksista huolimatta EU:n laajeneminen vain jatkuu, vaikka tämä on aiemmin selkeästi kasvattanut unionin ongelmia. EU avasi virallisesti jäsenyysneuvottelut Serbian kanssa tammikuussa 2014. Turkki, Makedonia, Islanti ja Montenegro on tunnustettu virallisiksi jäsenehdokkaiksi. Bosnia ja Hertsegovina sekä Kosovo on tunnustettu mahdollisiksi hakijamaiksi.

Kaikki Euroopan valtiot voivat periaatteessa hakea EU-jäsenyyttä. Kunkin ehdokasmaan omat erityiset jäsenyys ehdot määrittellään Euroopan komission kanssa käytävissä neuvotteluissa, jotka kestävät yleensä

vuosia. Kustakin neuvottelukokonaisuudesta käydään erilliset neuvottelut. Esimerkiksi Serbian tavoitteena on jäsenyys vuoden 2020 tienoilla.

Valtioneuvoston vuoden 2013 EU-selonteossa todetaan, että ”laajentuminen on ollut yksi unionin menestyksekkäimpiä politiikkoja”. Tämä on jälleen esimerkki katteettomasta EU-optimismista. Liian nopea laajentuminen on lisännyt EU:n ongelmia merkittävästi, erityisesti nopea itälaajeneminen oli unionin historian suurimpia virheitä. EU:n itälaajentumisessa kannattaakin pitää nyt taukoa, kunnes EU:n suunta ja akuutit ongelmat on ratkaistu.

Pidemmällä aikavälillä Itä-Euroopan halukkaat maat voidaan ottaa mukaan, kun on varmuudella hylätty ajatus tulonsiirtounionista. Sen sijaan kulttuurillisesti, historiallisesti ja maantieteellisesti muista jäsenmaista erottuvaa Turkia ei pidä pitkälläkään aikavälillä hyväksyä EU:n täysjäseneksi, vaan sen kanssa tulee tyytyä läheiseen yhteistyöhön.

EU:n TOIMIVALTAA RAJATTAVA

EU:n toimialoihin kuuluvat muun muassa maatalous, kalastus, elintarvikkeet, yritystoiminta, ilmastopolitiikka, kulttuuri ja koulutus, kilpailupolitiikka, työllisyys- ja sosiaalasiat, energia, ympäristö, kuluttajapolitiikka, yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, oikeus- ja sisäasiat, aluepolitiikka, tiede ja tekniikka, liikenne sekä monialaiset politiikat, kuten rahoitus- ja talouskriisi ja Eurooppa 2020 -talousstrategia.

Monet liittovaltiokehityksen kannattajatkin ovat sitä mieltä, että EU-sääntelyssä on vähentämisen varaa. Euroopan kansalaisista tätä mieltä on komission eurobarometrin mukaan 74 %. Jopa komissio itse on käynnistänyt sääntelyn karsimiseen tähtäävän REFIT-ohjelman – tosin komission johdolla tuskin saadaan tällä saralla mitään merkittävää aikaan ja hankkeessa saattaa olla kysymys jopa vain EU-kriittisten

äänestäjien tyyntelystä ennen vaaleja.

Yhtä kaikki EU:n säädöstulva on tosiasia, jota niin kansalaiset kuin elinkeinoelämä jatkuvasti valittelevat. Sääntelyä tulee siis karsia, mikä alkaa kuulemalla laaja-alaisesti jäsenmaita, elinkeinoelämää ja kansalaisjärjestöjä nykysääntelyn ongelmista. EU:n tehtävien keventäminen voidaan aloittaa ns. tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä ilman raskaita sopimusneuvotteluja, mutta myös EU:n perussopimuksia voidaan muuttaa.

EU:n uudistamisella keveämmäksi on nyt nostetta ympäri unionia. Alankomaiden hallitus omaksui hyvän perusperiaatteen viime vuonna julkaisemassaan EU:n uudistusohjelmassa, ilmoittaen että ”Kaikilla politiikan aloilla jatkuvasti yhdentyvän Euroopan unionin aika on ohi”. Ohjelman motto oli ”Eurooppalainen ratkaisu kun tarpeellista, kansallinen kun mahdollista”. Tämä kelpaa perusperiaatteeksi koko tulevaisuuden EU:lle!

Ottaen huomioon, että Alankomaat tunnetaan vanhastaan integraation kovana kannattajana, ja maa on sekä EU:n että Naton perustajajäsen, oli yllättävää, että se oli ensimmäinen EU-maa, joka julkaisi yksilöidyn vaatimuslistan EU-sääntelyn rajaamiseksi. Tämä osoittaa kuinka EU:hun suhtaudutaan tällä hetkellä kriittisesti myös maissa, jotka alun perin ovat olleet laittamassa integraatiota liikkeelle.

Vielä tiukemman linjan on ottanut perinteisesti EU-kriittinen Iso-Britannia. Maa vaatii EU:n toimivaltuuksien uudelleenarviointia ja haluaa neuvotella EU-sopimuksensa uusiksi vuoteen 2017 mennessä. David Cameron on kutsunut muita maita osallistumaan uudistustyöhön. Valtiovarainministeri George Osborne on jopa varoittanut, että ellei yhteistyöhalua löydy, Iso-Britannia lähtee unionista.

Iso-Britannian kansalaisille onkin luvattu kansanäänestys EU-jäsenyydestä vuonna 2017 sopimusuudistuksen jälkeen, jos konservatiivit vain pysyvät vallassa. Cameronin kuuluisaa EU-linjapuhetta lainaten:

*Suurin vaara Euroopan unionille ei tule niiltä jotka vaativat muutosta, vaan niiltä jotka tuomitsevat uudenlaisen ajattelun kerettiläiseksi. [...] Samanlainen ajattelu tuottaa vain samanlaisia tuloksia – heikom-
paa kilpailukykyä, heikom-
paa kasvua, vähemmän
työpaikkoja. Se tekee kotimaistamme heikompia eikä
vahvempia. Siksi tarvitaan perustavanlaatuista,
kauaskantoista muutosta.”*

On selvää, että Iso-Britannian pyrkimys neuvotella EU-suhteensa uusiksi tarjoaa oivan ajankohdan myös muille jäsenmaille arvioida EU-suhdettaan. Suomenkin on tartuttava tähän mahdollisuuteen. EU-sopimuksista neuvotellaan vuonna 2018 mahdollisesti muutoinkin: silloin päätetään liitetäänkö talouskriisin oloissa tehty jäsenvaltioiden välinen talouskuria koskeva sopimus (ns. Fiscal Compact) osaksi EU:n perussopimuksia. Iso-Britannia ainakin tulee sitä vastustamaan, koska se jättäytyi Tshekin kanssa alun perin sopimuksesta ulos.

Kun on tahtoa neuvotella EU-sopimuksista, siihen löytyy myös aikaa. Viimeisen 20 vuoden aikana EU on kuluttanut yli 10 vuotta neuvotteluihin perussopimuksista. Jos siitä puoletkin käytettäisiin tulevaisuudessa EU:n uudistamista koskeviin neuvotteluihin, oltaisiin jo pitkällä.

Siitä ei tässä esitetä vielä valmista luetteloa, mitä sääntelyä tulisi purkaa tai mitä valtaoikeuksia palauttaa. Asia vaatii harkintaa, johon tarvitaan ammattitaitoisen virkamieskoneiston tukea ja edellä mainittua laaja-alaista ongelmien kartoitusta jäsenmaiden, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

Jotain esimerkkejä kuitenkin voidaan antaa jo nyt. Ainakin kulu-
neella vaalikaudella luodut eurokriisiin liittyvät six-pack ja two-pack
sääntöpaketit kuuluvat ilman muuta purettavien säädösten katego-
riaan. Samoin pelastuspaketteja jakavien vakauskoneismien käytöstä

on ehdottomasti jatkossa pidättäytyttävä ja pitkän aikavälin tavoitteeksi otettava vakauskoneismien purkaminen.

Sääntelyn keventämisen yksityiskohtien tutkiskelu tulee kestäväksi vuosia. Tärkeintä on ottaa selkeästi uusi päämäärä: EU:lta ei odoteta enempää sääntelyä, vaan vähemmän.

VALLAN KESKITTÄMISESTÄ VALLAN HAJAUTTAMISEEN

Jos vallan keskittämistä Brysseliin jatkettaisiin, EU:n ja kansalaisten välinen juopa kasvaisi väistämättä edelleen. Komissaareilta odotetaan jo nyt lojaalisuutta vain unionille, ei jäsenmailleen. Samaa penätään europarlamentaarikoiltakin, ja osa mepeistä käyttäytyykin niin. Silloin unohtuu, että poliittisten päättäjien on oltava lojaaleja ensisijaisesti äänestäjilleen; siis niille, jotka heille valtakirjan ovat antaneet, eikä kasvottomalle unionille instituutioineen. Poliitikalle legitimitettiin antaa demokratia, ei byrokraatia.

EU-liittovaltion kannattajat mielellään vähättelevät vallan keskittämisen vaaroja. He puolustautuvat sillä, että liittovaltio olisi vain kaukainen kajastus, joka ei välttämättä toteudu koskaan.

Ei varmasti koskaan toteudukaan kerta rysäyksellä, mutta sen sijaan hanke etenee koko ajan pienin askelin. Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana EU:lle on keskitetty monimutkaisten perussopimusjärjestelyjen myötä enemmän valtaa kuin monikaan haluaisi sille antaa, tai välttämättä edes hahmottaa sillä olevan. Eurokriisin aikana tämä vallansiirto on vain kiihtynyt, vaikkei perussopimuksia olekaan avattu.

Elinkeinoelämän valtuuskunnan arvo- ja asennetutkimuksen (2012) mukaan 9 % suomalaisista pitää EU:n kehittymistä liittovaltioksi toivottavana. Juuri kansalaismielipiteen takia suomalaisten poliitikkojen joukossa liittovaltion kannattajat tuntevat siitä, etteivät he halua puhua

liittovaltiosta. He kutsuvat liittovaltiokeskustelua tyhjäksi pelotteluksi, vaikka esimerkiksi europarlamentissa Euroopan Yhdysvalloista ja liittovaltiosta puhutaan täysin avoimesti. Europarlamentti on myös periaatteellisesti äänestänyt liittovaltioon siirtymisen puolesta ”Kohti todellista talous- ja rahaliittoa”-mietinnössä, jossa todettiin seuraavaa:

” *[Euroopan parlamentti] katsoo, että hallitusten välinen menetelmä on saavuttanut rajansa eikä se sovellu hyvin demokraattiseen ja tehokkaaseen päätöksentekoon 2000-luvulla; katsoo, että olisi siirryttävä todelliseen EU:n liittovaltioon*”

Liittovaltiokeskustelua paetaan myös määritelmien taakse. ”Mitä semmoinen liittovaltio edes tarkoittaa?”, kysytään ja toivotaan keskustelun jäävän siihen. Liittovaltioita on maailmassa tällä hetkellä 27, kuuluisimpina esimerkkeinä vaikkapa Amerikan Yhdysvallat, Venäjä ja Saksa. Malleja on siten monia, eikä yhtä määritelmää voi esittää.

Akateeminen saivartelu asialla on toisaalta käytännön kannalta turhaakin. EU:n yhteydessä poliittisesti merkittävä kysymys on se, haluaako jatkaa vallan keskittämistä Brysseliin vai ei. Eli haluaako nykyistä vahvemman keskusvallan vai ei, hyväksyykö EU:n sisäisten tulonsiirtojen tai EU:n budjetin kasvattamisen. Viime kädessä jokainen tietysti itse päättää, milloin haluaa yhdentymisen lopputulosta kutsua liittovaltioksi. Kaikkien täydellisesti jakamaa määritelmää ei synny koskaan mistään asiasta, mutta silti asioista on keskusteltava.

Miksi liittovaltiokehitys sitten on Suomelle niin huono asia? Historiallisesti liittovaltioiden ja imperiumien perusluonne on ollut jakaantumisen keskukseen ja periferiaan. Päätäjien huomio on ensisijaisesti omassa lähiympäristössään eli keskuksessa ja sen kehityksessä sekä hyvinvoinnissa. Usein periferian tehtäväksi on nimenomaan mielletty keskuksen ylläpitä-

minen. Eurooppalaisessa liittovaltiossa Suomi olisi lähtökohtaisesti osa periferiaa, eli harvaanasuttu maa kaukana keskukselta.

Toinen perusongelma on paikallisten tarpeiden ja olosuhteiden ymmärtäminen. Miten kaukainen keskusvalta osaisi edes periaatteessa kehittää Suomea suomalaisia itseään paremmin? Keskusvallalla ei ole siihen sen enempää aikaa, mielenkiintoa kuin kykyäkään. Vain itsenäisyys takaa sen, että voimme järkevästi hyödyntää ja suojella kansallisomaisuuttamme, rakentaa lakimme vastaamaan omia oikeuskäsitteitämme ja perustaa kulttuurimme omiin perinteisiimme ilman, että kukaan ulkopuolinen voi rajoittaa kansalais- ja ihmisoikeuksiamme.

Liittovaltio tarkoittaisi myös tulonsiirtojen ja yhteisvastuun lisäämistä, kun vähävaraisemmat mutta selvästi väkirikkaammat maat pääsivät päättämään entistä suuremmasta osasta verorahojamme. Suomen tulonsiirrot muualle EU:hun ovat jo nyt kohtuuttoman suuret, yli 600 miljoonaa euroa vuodessa. Vain itsenäisyys takaa sen, että kansamme saa itse pitää oman työnsä tulokset. Siksi kaikki sellaiset hankkeet, joilla tavoitellaan hyvinvoinnin kohentamista itsenäisyyden kustannuksella, kääntyvät lopulta tarkoitustaan vastaan.

Syrjäisen sijainnin lisäksi keskeinen ongelma liittovaltion kannalta on pieni väkilukumme. Jäsenmaiden veto-oikeuden hylkäävässä EU-liittovaltiossa pienet maat jäisivät entistäkin heikommalle. Tiiviissäkin liittovaltiossa Saksan ja Ranskan kaltaiset suuret jäsenmaat saavat aina äänensä kuuluville, Suomi ei yleensä pysty siihen edes nykyisessä EU:ssa.

Europarlamentissa Suomella on kolmellatoista mepillä alle 2 % edustajanpaikoista. Meitä ei riitä edes kaikkiin europarlamentin 22 valiokuntaan. Mitä enemmän asioistamme siis päätetään Brysselissä, sitä pienempi on suomalaisten sananvalta elämänsä ohjaaviin päätöksiin. Jokainen askel kohti liittovaltiota, joka vähentää kansallisen parlamentin päätösvaltaa, tarkoittaa suomalaisen kansanvallan heikkenemistä.

EROAMINEN EUROSTA TEHTÄVÄ MAHDOLLISEKSI

Kun Euroopan keskuspankin johtaja Mario Draghi vieraili joulukuussa 2013 europarlamentin talousvaliokunnassa, kysyin ryhmäni puolesta hänen mielipidettään, tulisiko meidän varautua säädännöllä siihen, että joku jäsenmaa saattaa jossain kohden haluta erota eurosta. Useat kollegat katsoivat minua oudoksuen ja Draghi vastasi suorastaan kiihtyen, että ”euro on peruuttamaton”, eikä mitään b-suunnitelmia tarvita. Tämä kirjoitti valiokunnaltamme suosionsoitukset tosiuskoiselle profetaalleen. Vain yksi EU-kriittinen kollega kääntyi puoleeni ja totesi ”that is the most dangerous answer you could get”, eli ”tuo on vaarallisin vastaus minkä voisit saada”.

Euro on tosiaan virallisen totuuden mukaan ikuinen ja peruuttamaton. Ajatus on edelleen, että kaikki EU-maat paitsi poikkeukset neuvotelleet Iso-Britannia ja Tanska liittyvät lopulta yhteisvaluuttaan. Vastaavasti eroaminen tai erottaminen eurosta on muodollisesti tällä hetkellä mahdotonta, paitsi tietysti eroamalla koko EU:sta.

Perussuomalaiset eivät ole sitoutuneet euroon, mutta emme aktiivisesti aja myöskään valuutan hajottamista tai Suomen eroamista siitä. Pidämme kuitenkin ehdottomasti kiinni EU:n perussopimuksen artikla 125:en periaatteesta, ettei mikään jäsenmaa ota vastatakseen toisen velkoja. Jos tämä periaate johtaa tilanteeseen, ettei nykymuotoista euroaluetta voida ylläpitää, on joustettava yhteisvaluutan ”peruuttamattomuudesta”. Toisin sanoen niiden maiden, jotka eivät pysty eurossa toimimaan, on ainakin väliaikaisesti erottava siitä. Euroa ei voida pelastaa rakentamalla poliittinen tai taloudellinen unioni, koska näillä ei ole kansalaisten kannatusta, eikä tämä liittovaltiomainen ratkaisu myöskään toimisi käytännössä.

Euroopan yhdentymistä kannattavat idealistit taistelevat keskusjohtoisen liittovaltion puolesta ja esittävät sitä ratkaisuksi rahaliiton

pelastamiseksi. Siten talouskriisi valjastetaan omien poliittisten utopioiden perusteeksi. Liittovaltiokehitys ei kuitenkaan muuta jäsenmaiden poliittista kulttuuria tai lopeta niiden taloudellista ahdinkoa, se voi lisätä vain yhteisvastuuta ja troikan esimerkin tyyppistä virkamiesvaltaa yli jäsenmaiden.

Niin EU:n kuin euroalueen tulee pysyä itsenäisten kansallisvaltioiden unionina, jossa valta on kansalla. Ulkopuolelta pakotettu talouskuri lisää vain vihaa EU:ta kohtaan, mikä puolestaan saattaa johtaa tilanteeseen, jossa jokin jäsenmaa haluaa itse erota eurosta. Tähän tarvitaan vain yksi villi vaalitulos missä tahansa euromaassa. EU:n tulisikin varautua tilanteeseen, jossa jokin maa haluaa erota eurosta tai joudutaan erottamaan siitä. Eroamiseen on tulevaisuudessa luotava valmis käytäntö, että asia voi tapahtua hallitusti.

Euroopan talouden pitkän tähtäimen kasvunäkymät ovat heikot, samalla kun EU-maiden väliset erot kilpailukyvyssä ovat valtavat. Eurooppaa rasittaa pitkittynyt toipuminen vuonna 2008 alkaneesta finanssikriisistä. Ongelmia ovat kilpailijoita huonompi tuottavuus, korkea työttömyys, yksityisen ja julkisen sektorin velkakuormien purkamisesta aiheutuva heikko kysyntä sekä finanssikriisistä johtuvat rahoitusmarkkinoiden ongelmat sekä huoltosuhteen heikkeneminen nopea ikääntymisen vuoksi.

Näitä ongelmia ei pääosin voida ratkaista integraatiota syventämällä. Euroopan kilpailukykyiset taloudet ovat itse asiassa saavuttaneet asemansa puhtaasti kansallisin toimin. Tässä suhteessa Saksa ja Ruotsi ovat jo näyttäneet esimerkkiä muille.

EU:lla on kuitenkin mahdollisuus toteuttaa euroopanlaajuisia kilpailukykyä ja vakautta parantavia toimia, kuten digitaalisten sisämarkkinoiden luominen. Samoin yhteisen valuutan oloissa EU:n pankkiunioni on erityisesti yhteisen valvonnan osalta perusteltu ratkaisu. Ilman sitä kriisialttiit sisämarkkinat voivat muodostua epävakauden lähteeksi. Sen sijaan pank-

kien mahdollinen tukeminen tai niiden tappioiden kattaminen täytyy ta-
pahtua sijoittajavastuulla tai kansallisesti, ei eurooppalaisella yhteisvastuulla.

Kriisi on tehnyt selväksi, että finanssipolitiikan keskittäminen
Brysseliin ei ole oikea ratkaisu. EU-maat ovat sellaiseen järjestelyyn lii-
an erilaisia. Keskitettyä EU-valtaa haluavat ovat olleet siirtämässä myös
budjettivaltaa EU:lle. Euroopan komissio voi jo tarkistaa jäsenmaiden
budjetit, ja antaa niitä koskevia ohjeita ja jopa rangaistuksia. Se on
merkinnyt vallansiirtoa EU:lle tavalla, joka on monessa maassa saanut
valtiosääntöjuristit mietteläiksi.

Budjettivallan siirto EU:lle on kiistatta lisä demokratiavajeeseen
EU:ssa. Samalla EU:n säädöksistä, joilla kriisistä pyritään eroon, on
tullut niin monimutkaisia ja päällekkäisiä, että esimerkiksi Suomessa
vain kourallinen parhaita talousasiantuntijoita kykenee niitä ymmärtä-
mään ja tulkitsemaan. Tosin säädösten tulkinnassakin viimeinen sana
on tietysti komissiolla.

Europrojektissa maksetaan nyt idealististen virheiden hintaa. Sosiaali-
set jännitteet kriisimaissa ovat käyneet sietämättömiksi ja erot jäsenmaiden
välillä vain kasvaneet. Komission tilastojen mukaan pienin työttömyysaste
joulukuussa 2013 oli Itävallassa (4,9 %), suurimmat työttömyysasteet puo-
lestaan Kreikassa (27,8 %) ja Espanjassa (25,8 %). EU:n työttömyysaste oli
10,7 % ja euroalueen 12 %. Nuorisotyöttömyydessä samat ongelmamaat
korostuvat, mutta luvut ovat vielä yli kaksinkertaiset.

Kreikassa natsit marssivat kaduilla ja istuvat eduskunnassa. Fasis-
mia vastustamaan perustetun EU:n ympyrä uhkaa sulkeutua.

BUDJETTI PIDETTÄVÄ KURISSA, EI UUSIA POLITIIKKA-ALOJA

Yksi asia kuluvalle vaalikaudella on EU:n kehityksessä ollut oikean
suuntainen. EU:n rahoituskehityksen kokonaistaso jäi edellistä rahoitus-

kehystä alhaisemmaksi ja pidettiin siten noin yhden prosentin tasolla
EU-maiden bruttokansantulosta. Tämä on kiistatta hyvä asia.

Vaikka painopistettä kehysten sisällä siirrettiin kilpailukyvyyn
vahvistamisen suuntaan, maatalous- ja koheesiopolitiikka säilyivät
EU-budjetin suurimpina menoerinä. Kuten aiemmin todettiin, EU:n
yhteinen maatalouspolitiikka luotiin toisen maailmansodan jälkeen
turvaamaan elintarvikkeiden omavaraisuus Euroopassa. Se on johtanut
yhteisesti määriteltyyn maatalouden tukipolitiikkaan ja siihen, että
maatalouden tuet ovat aina olleet keskeinen menoerä EU:n budjetissa.
Tukipolitiikkaa tarvitaan jossain muodossa, mutta on syytä tarkastella
erittäin kriittisesti sitä, onko EU oikeudenmukaisin ja tehokkain tapa
maataloustukien hoitamiseen. EU:n maatalouspolitiikka on johtanut
käsittelemättömän suureen byrokratiaviidakkoon, josta viljelijät maksa-
vat ylimääräisinä toimitustunteina ja uupumuksena. Kun suomalaisen
maanviljelijän suurin stressin aihe on viranomaisraportointi, on syytä
kysyä käytetäänkö maatalouden henkilöresursseja oikein.

Koska EU:n budjettia ei vastaisuudessa tule kasvattaa ja
samaan aikaan paine siirtää varoja maatalouden tukemisesta muille po-
litiikan aloille kasvaa, on jatkossa oltava avoin ajatukselle siirtymisestä
osittain tai kokonaan takaisin kansallisiin maataloustukiin. Maataloutta
ei missään nimessä saa päästää Suomessakaan näivettymään enää ny-
kyistä pahemmin.

Sama budjettikuriin pitäytyminen rajaa myös suunnitelmia EU:n
uusista politiikoista. EU:n niin kutsuttua sosiaalista ulottuvuutta ei
tarvitse vahventaa, päinvastoin. Kauppaliitossa ei lähtökohtaisesti tulisi
olla lainkaan tulonsiirtoja jäsentensä välillä. Köyhyyden ehkäisy ja työt-
tömyyden vähentäminen on tehokkaimmin hoidettavissa kansallisella
tasolla. Sosiaalinen vastuu kuuluu niin ikään kansalliselle tasolle, jolla
sosiaalipalvelujen vaatimat verovarot kerätään ja sosiaaliturvan jakamis-
perusteista päätetään.

Todettakoon vielä, että EU:n varoja voitaisiin haluttaessa säästää ja kohdentaa uudelleen. EU:lla on muun muassa 43 virastoa ja laitosta, joiden menoja ja tarpeellisuutta tulisi arvioida. EU tukee myös poliittisten ryhmiensä toimintaa kymmenillä miljoonilla, joista varmasti löytyisi leikkausvaraa. Meppien ja virkamiesten palkoissa, kulukorvauksissa ja palveluissa olisi myös löydettävissä säästöjä. Kokonaan uusia ja kalliita virkojakin on perustettu jälleen lähinnä ideologisista ja symbolisista syistä, kuten EU:n presidentin ja ulkopoliittisen korkean edustajan. Näistäkin voidaan luopua.

YMPÄRISTÖ- JA TEOLLISUUSPOLITIIKKOJEN JÄRKEISTÄMINEN

Ympäristöpolitiikka kuuluu niihin toimialoihin, joilla EU:n on perusteltua toimia jatkossakin. Ympäristönsuojelu on hyvä esimerkki asiasta, jota jäsenmaa ei pysty yksin hoitamaan, ja joka siis nimenomaisesti edellyttää jäsenmaiden yhteistyötä. Esimerkiksi Itämeren Suomen on mahdoton pelastaa yksin.

Kuitenkin myös tällä alalla EU on idealisminsa ohjaamana tehnyt valtavia virheitä. Mittakaavaltaan aivan erityinen katastrofi on ollut päästökauppa. EU on sinisilmäisesti pyrkinyt olemaan energia- ja ilmastopolitiikan yksipuolinen edelläkävijä, jota muu maailma alkaisi sitten ihailen jäljitellä. Päästökaupan seurauksena energian hinta on noussut kohtuuttomasti ja Euroopan kilpailukyky rapautunut, mikä on nopeuttanut muutenkin vaikeissa olosuhteissa toimivan teollisuutemme alasajoa. Ja tuotannon siirtyessä maihin, joissa tupruttelu on selvästi vapaampaa, on kuluttamiemme hyödykkeiden hiilijalanjälkeä itse asiassa vain kasvatettu.

Tämä järjetön politiikka on lopetettava. Tuleviin ilmastokokouksiin EU:n pitää mennä esitystensä kanssa sillä mielellä, että ne ovat sopimustarjouksia muille. Jos sopimus ei kelpaa, EU vetää esityksensä

pois, eikä missään nimessä ryhdy yksipuolisesti sitä toteuttamaan. Viimeistään Pariisin ilmastokokouksessa 2015 EU:n on vaadittava G20-maita yhteisesti ottamaan globaali vastuu päästöjen vähentämisestä ja luomaan kaikkia sitovia päätöksiä. EU ei yksin voi ilmastomuutosta pysäyttää, vaikka lopettaisi päästöt ja teollisuutensa kokonaan, mutta G20-maat tuottavat noin 80 prosenttia maailman bruttokansantuotteesta, teollisuustuotannosta ja päästöistä.

Ylipäänsä EU:n ympäristöpolitiikka on liian heittelevää. Europarlamentin oikeistoenemmistöstä huolimatta henkinen johtajuus tällä saralla on pysynyt tukevasti punavihreällä siivellä, joka muotien muuttuessa ohjaa säädäntöä milloin mihinkin suuntaan. Ajankohtainen esimerkki on päästökaupan niin kutsuttu backloading. Teollisuuden isot ja pitkäaikaiset investoinnit kuitenkin vaatisivat vakaata politiikkaa. EU kyllä puhuu Euroopan uudelleenteollistamisesta, mutta konkretian asteelle pääsevät jatkuvasti vain teollisuutta rankaisevat päätökset.

Edelleen aivan erityisenä ympäristö/teollisuuspolitiikan epäonnistumisena täytyy mainita tällä vaalikaudella luotu rikkidirektiivi, joka asetti EU-maat keskenään eriarvoiseen asemaan.

Hiili- ja teräsyhteisöstä on kasvanut Euroopan unioni, jossa hiilen käytöstä halutaan luopua ja terästeollisuuskin ajetaan surutta alas. Teollisuuden ja ympäristöpolitiikan saralla EU-idealismi on ollut erityisen tuhoisaa, ja jatkossa tämä on EU:n toimintatapojen järkeistämisen keskeisimpiä aloja. Hyviäkin hankkeita riittäisi edistettäväksi, kuten energian sisämarkkinat.

SUOMEN ROOLI TULEVAISUUDEN EU:ssa

Mikä on pienen Suomen osa tässä kaikessa ja kannattaako Suomessa edes juuri visioida EU:n tulevaisuudesta, koska emme kuitenkaan pysty siitä määräämään?

On totta, ettei Suomi pysty yksin sanelemaan mitään, mutta EU:n

uudistajat eivät ole yksin. EU-kritiikki on nyt yleiseurooppalainen ilmiö ja lisääntynyt nopeasti ympäri unionia. EU-kriittiset ryhmät kasvavat mielipidetiedustelujen perusteella eurovaaleissa roimasti. Samoin monet jo istuvatkin hallitukset ovat järkevöittäneet EU-politiikkaansa, etunenässä Iso-Britannia ja Alankomaat. Muutos etenee siis sekä neuvostossa että parlamentissa, ja komission osalta muutos alkaa heti, kun sen toimintaan saadaan ripauskin kansanvaltaisuutta.

Heti Suomen EU-jäsenyyden alkutaipaleella pääministeri Paavo Lipponen julisti, että Suomi pyrkii EU:n ytimiin. Suomi nielaisi vieheen koukkuineen, Ruotsi ja Tanska ottivat varovaisemman, vähemmän idealistisen linjan. Suomen on aika tunnustaa virheensä ja oppia naapurimaistaan. Nyt on vielä aikaa ottaa mallia Ruotsista ja Tanskasta, muutaman vuoden päästä sitä pitää ottaa jo Norjasta.

On hylättävä idealistinen tavoite pyrkiä EU:n ytimiin hintaa kyselemättä. Kaikkea EU-politiikkaa on jatkossa päinvastoin arvioitava (kansallisen) hyödyn pohjalta – siis mikä on integraation hyöty verrattuna hintaan. Hokema siitä, että haluamme istua pöydissä, joissa päätökset tehdään, on jäänyt sisällöltään tyhjäksi. Omaa selkeää EU-visiota ei ole esitetty koskaan, ja Suomi on jäänyt lähinnä muiden hahmotteleman politiikan maksumieheksi.

Ei ole itseisarvo istua pöydissä, joissa suurmaat tekevät päätöksiä. Läsnäolo voi olla välinearvo, jos on selkeä oma agenda ja kyky saada se läpi. Jälleen kerran kaikki on pohdittava kustannuksia ja hyötyä arviomalla. Kaikista sellaisista pöydistä, joissa meillä on maksumiehen osa, on uskallettava jättäytyä pois.

Niissä pöydissä, joissa päätämme istua, on meidän jatkossa selkeämmin päätettävä, mitä tavoittelemme. Nykyisellä virallisella Suomella ei ole selvää kantaa edes EU:n keskeisimpään periaatepäätökseen eli kysymykseen liittovaltiokehityksestä. Jos tahto tai järki ei riitä oman kannan muodostamiseen, olisi otettava kantaa edes Euroopan suurem-

pien päättäjien esittämiin vaihtoehtoihin malleihin.

David Cameron on sanonut haluavansa kevyemmän unionin, Angela Merkel on sanonut haluavansa jatkaa Euroopan poliittista yhdentymistä tasolle, jota on vaikea kuvata muuksi kuin Euroopan liittovaltioksi. Tässä on riittävän selkeät vaihtoehdot: on vain valittava, haluaako seurata Ison-Britannian viitoittamaa itsenäisten jäsenmaiden tietä vai Saksan johtamaa joukkoa tiivistyvään liittovaltioon.

Tässä pamfletissa esitetty näkemys on yksiselitteinen: Suomen on torjuttava liittovaltio ja liityttävä Iso-Britannian johtamaan EU-kriitikkojen uudistusrintamaan.

Hallitukselta ei sen sijaan saa asiaan selväsanaista vastausta puertamallakaan. Pääministerin esittämä näkemys ”reilusta integraation keskitiestä” ei ole riittävän kirkas. Myöskään hallituksen EU-politiisesta selonteosta ei saa selkoa. Liittovaltio mainitaan selonteossa vain kertaalleen esimerkkinä yksinkertaistetusta EU-keskustelusta. Olen kysynyt liittovaltiokantaa pääministeri Kataiselta myös europarlamentin täysistunnossa, jossa vieraillessaan hän vastasi vältellen, ettei halua sitoutua abstrakteihin kysymyksiin, vaan puhua vain käytännön hankkeista.

Hallitus on siis ilmeisen haluton ainakaan suoraan ilmoittautumaan liittovaltiokehityksen kannattajaksi. Kuitenkin hallituksen selonteossa EU-politiikan linjaksi kerrotaan ”vahvempi, yhtenäisempi ja reilumpi unioni”. Näistä kaksi ensimmäistä adjektiivia viittaa selkeästi valmiuteen jatkaa unionin liittovaltiokehitystä. Tilanteessa, jossa unionilla on jo entuudestaan paljon liittovaltiomaisia piirteitä, ei vahvemman ja yhtenäisemmän unionin tavoittelu juuri voi viitata muuhun kuin liittovaltion hyväksymiseen.

Nykyinen kuuden puolueen hallitus siis käytännössä kannattaa liittovaltiokehitystä, mutta kansalaismielipiteen takia visusti varoo sanomasta sitä ääneen. Europarlamentissa heidän ryhmänsä ovat ta-

voitteiden kanssa suorapuheisempia. Otan tässä tilanpuutteen vuoksi vain joitakin esimerkkejä kolmen suurimman ryhmän puheenjohtajien täysistuntopuheista, mutta jokainen europarlamentissa työskennellyt tietää tämän retoriikan olevan siellä jatkuvaa.

Joseph Daul johtaa EPP:tä, jossa istuu Suomesta kokoomus ja kristillisdemokraatit. Hannes Swoboda sosiaalidemokraatteja ja Guy Verhofstadt liberaaleja, jossa Suomesta istuu keskusta ja RKP.

Daul (15.1.2013): *”Tarvitaan enemmän Eurooppaa. Kaikilla aloilla. Tarvitaan enemmän harmonisointia.”*

Daul (3.7.2012): *”...uudistan vetoomukseni poliittisesti integroituneesta Euroopasta hallitusten välisen Euroopan sijaan.”*

Swoboda (11.9.2013): *”Me haluamme yhä tiiviimmään unionin niin talouden kuin ulkopoliittikan alalla. Tämä on ainoa tie eteenpäin, siksi minä uskon visioon Euroopan yhdysvalloista.”*

Verhofstadt (12.9.2012): *”Tarvitsemme Euroopalle kansallisvaltioiden jälkeisen tulevaisuuden. Emme tarvitse kansallisvaltioiden liittoa, vaan Euroopan kansalaisten liittovaltion.”*

Verhofstadt (11.9.2013): *”Me tarvitsemme yhdentyneemmän euroalueen, jolla on oikea hallitus”*

Vihreissä ja äärivasemmistossa on niissäkin runsaasti halua kehittää EU:lle liittovaltiomaisia piirteitä. Itse asiassa ainoa suomalainen puolue, joka europarlamentissa ei istu liittovaltiokehityksen puolesta puhuvassa ryhmässä, on perussuomalaiset.

Silti on odotettavissa, että vaalikeskustelussa muutkin puolueet kuin

perussuomalaiset nostavat esiin tässä pamfletissa käsiteltyjä teemoja ja antavat samansuuntaisia ratkaisuesityksiä. Oletettavasti EU-kriittiseksi tulee ilmoittautumaan suuri joukko puolueita ja yksittäisiä ehdokkaita. Tuuliviirit väpättävät aina siihen suuntaan, mihin ajan henki puhaltaa. Kuitenkin juuri nämä samat puolueet ovat 20 vuotta ajaneet Suomea kaikkiin ytimiin ja tehneet maastamme unionin mallioppilaan, joka maksaa kaiken eikä kritisoi mitään.

Kannattaa myös muistaa, kuinka edellisten eduskuntavaalien jälkeen SDP pyörsi kantansa pelastuspaketteihin myönteiseksi, jotta pääsi hallitusvaltaan. Koko pelastuspakettipoliittikan aloittanut keskusta taas pyörsi kantansa kielteiseksi, jotta saisi kannatuksensa takaisin. Ilmiselvästi näillä puolueilla ei ole EU-visiota, vaan EU-politiikkaa muutetaan sisäpoliittisen vallantavoittelun niin vaatiessa. Keskustan suorastaan vakaumuksellista linjattomuutta osoittaa sekin, että puolue asetti sekä Väyrysen että Rehnin eurovaaliehdokkaakseen. Kokoomuksella sentään on ollut johdonmukainen EU-linja, mutta se taas on Suomen kansallisen edun kannalta väärä.

Suomen kansallinen etu on löyhä unioni, jossa sääntelyä vähennetään, EU:n toimivaltuuksia rajataan ja jossa kauppa on toiminnan keskiössä. Tulevan hallituksen on korjattava maamme EU-linjaa tältä pohjalta. Tavoitteeksi on otettava unionin uudistaminen kevyemmäksi.

Vaihtoehto on itsenäisyyden, budjettivallan ja veronmaksajien rahojen menettäminen yhä laajemmin, minkä vastineeksi saamme jälleen uusia lupauksia EU:n nousemisesta talouden, ulkopoliittikan, hyvinvoinnin, dynaamisuuden, innovoinnin jne. johtavaksi suurvallaksi vuoteen 20xx mennessä (kaksi viimeistä numeroa päivitetään aina määräajan lähestyessä).

EU-politiikkamme muutos lähtee käyntiin kansalaiskeskustelusta, joka voidaan kiteyttää kysymykseen liittovaltiosta – haluavatko suomalaiset enemmän vai vähemmän EU:ta? Tähän kysymykseen kansalai-

silla on tilaisuus vastata sekä eurovaaleissa että alle vuotta myöhemmin eduskuntavaaleissa.

Vanhat puolueet eivät muuta toimintaansa kuin sisäisessä kriisissä tai ulkoisesta pakosta. Jos ne retoriikkaansa kriittisemmäksi muuttamalla pystyvät säilyttämään kannatuksensa, se ei johda niiden politiikan muuttumiseen. Ainoa asia, joka on muuttanut ja voi myös jatkossa järkevöittää Suomen EU-politiikkaa, on perussuomalaisten vaalime-nestys.

KYMMENEN ASKELTA PAREMPAAN EUROOPPAAN

- 1** Unionin perusfilosofia päivitetään 50-luvulta nykypäivään hylkäämällä ajatus integraation itseisarvosta ja perustamalla olemassaolon oikeutus hyötyyn
- 2** Uudelleenarvioidaan unionin valtaoikeudet, ainakin jäsenmailta budjettivaltaa siirtävät peruutetaan
- 3** Puretaan sääntelyä ja vähennetään uuden sääntelyn luomista, rajataan EU:n toimialoja
- 4** Unionin kansanvaltaisuutta vahvistetaan niin suurin kansanäänestyksin, demokraattisella komissaarivalinnalla kuin europarlamentin toimintaa järjeistämällä
- 5** Budjetti säilytetään korkeintaan nykytasolla
- 6** Eroaminen eurosta tehdään mahdolliseksi
- 7** Itälaajenemisessa otetaan hengähdystauko, Turkin täysjäsenyys torjutaan
- 8** EU:n 43:en viraston ja laitoksen tarpeellisuus arvioidaan
- 9** EU:n presidentin ja ulkoasiain korkean edustajan virat lakkautetaan
- 10** Suomen tulee ottaa selvä liittovaltion vastainen linja ja asemoitua EU-politiikassa kriittisten uudistajamaiden joukkoon

LIITE: EUROOPAN PARLAMENTIN RYHMÄT

Euroopan kansanpuolueen EPP:n (European People's Party) ryhmä on 274 edustajalla Euroopan parlamentin suurin. EPP on keskustaoikeistolainen Eurooppa-puolue, jonka juuret ovat syvällä eurooppalaisessa kristillisdemokraattisessa liikkeessä. Kristillisdemokraattisten puolueiden painotukset vaihtelevat kuitenkin paljon maittain, mm. perhepolitiikan osalta. Esimerkiksi Euroopan integraation "isiin" kuuluneet Ranskan ulkoministeri Robert Schuman ja Saksan liittokansleri Konrad Adenauer olivat kristillisemokraatteja. EPP ja sitä edeltänyt kristillisdemokraattien ja konservatiivien yhteistyö on ollut kiistatta merkittävin poliittinen liike nykytuotoisen EU:n takana. Muun muassa kolme viimeisintä EU:n komission puheenjohtajaa ovat olleet kristillisdemokraatteja (Jacques Santer, Romano Prodi, José Manuel Barroso). Suomesta Kokoomuksen ja Kristillisdemokraattien mepit toimivat EPP-ryhmässä.

Euroopan parlamentin sosialistien ja demokraattien ryhmä S&D on europarlamentin toiseksi suurin 194 edustajalla. He edustavat kansallisia sosiaalidemokraattisia ja työväenpuolueita, jotka puolestaan kuuluvat Euroopan sosiaalidemokraattiseen puolueeseen (PES, Party of the European Socialists). Liike on aina ollut hajanainen Euroopassa. Sosialistit olivat toisen maailmansodan jälkeen näkyvästi mukana integraation käynnistämisessä. Moni vahvoista eurooppalaisista sosialistijohtajista on ollut myös kova federalisti. Belgian monikertainen pääministeri ja sosialisti Paul-Henri Spaak oli keskeisin poliitikko Euroopan talousyhteisön perustaneen Rooman sopimuksen (v.1957) takana. EU:n komission puheenjohtajana vuosina 1985-95 toiminut ranskalaisosialisti Jacques Delors oli puolestaan EU:n sisämarkkinoiden ja Maastrichtin sopimuksen "kummisetä". SDP:n mepit toimivat S&D-ryhmässä.

Euroopan liberaalidemokraattien ryhmä ALDE (Alliance of Liberals and Democrats for Europe party) on 85 edustajalla kolmanneksi suurin ryhmä. Liberaalipuolueet ovat kuuluneet ”alati syvenevän” integraation tukijoihin jo 1950-luvulta saakka. Jo yli 10 vuotta sitten ALDE esitti, että meppejä valittaisiin myös suoraan ”eurooppalaisilta” listoilta kansallisten eurovaalien ohi. ALDE-ryhmän puheenjohtaja, Belgian entinen pääministeri Guy Verhofstadt on tiukka federalisti. ALDE pyrkii yhdistämään eurooppalaiset liberaali- ja keskustavoimat, minkä vuoksi puolue on varsin hajanainen. Sillä on 58 jäsenpuoluetta kaikista Euroopan maista. Barroson komission jäsenistä kahdeksan 28:sta kuuluu ALDE:en, mm. talouskomissaari Olli Rehn ja sisäasioista vastaava komissaari, Ruotsin Cecilia Malmström. Suomesta ALDE:sa istuvat Keskustan ja RKP:n mepit.

Vihreät/Euroopan vapaa allianssi -ryhmässä (Greens/European Free Alliance, EFA) on 58 edustajaa. Siihen kuuluvat EU-maiden vihreät puolueet ja liikkeet sekä alueellisia itsenäisyyspyrkimyksiä tukeva EFA-puolue. EFA:n sitkeyttä kuvaa se, että liike on ollut edustettuna europarlamentista alusta eli vuodesta 1979. Silloin sen nokkamiehenä toimi flaamien itsenäisyyttä Belgiassa ajanut Maurits Coppieters. Nykyinen Euroopan Vihreät -puolue (European Green Party, EPG) perustettiin v. 2004, jolloin sen toiseksi puheenjohtajaksi valittiin Pekka Haavisto. Heidi Hautala ja Satu Hassi ovat olleet vaikutusvaltaisia ryhmän jäseniä, Hautalan myös toimiessa sen puheenjohtajana vuosina 1999-2001. Vihreät ovat ajaneet pitkälti ympäristöpoliittisista syistä integraation syventämistä ja ylikansallisen EU-sääntelyn lisäämistä.

Euroopan konservatiivien ja reformistien ryhmä ECR omaa 57 edustajaa. Ryhmä rakentui vuoden 2009 eurovaalien jälkeen, kun brittikonservatiivit halusivat erkaantua liian integraatiomyönteiseksi katsomastaan EPP-ryhmästä. Ryhmän johtavana ajatuksena onkin ollut yhdentymisen hidastaminen, unionin uudistaminen ja erityisesti brittien osalta joidenkin EU:n valtaoikeuksien palauttaminen jäsenmaille. Ryhmässä ei ensimmäisellä kaudellaan ole ollut suomalaisjäseniä.

Euroopan yhtyneen vasemmiston konfederaatioryhmä/Pohjoismaiden vihreä vasemmisto (GUE/NGL, Confederal Group of the European United Left/Nordic Green Left) on vasemmisto- ja punavihreiden puolueiden ja vaihtoehdoliikkeiden ryhmä, jolla on 35 edustajaa. Entiset ja nykyiset kommunistipuolueet kuuluvat ryhmään, Suomesta Vasemmistoliitto, jolla ei kuitenkaan vaalikaudella 2009-14 parlamentissa ole ollut edustajaa. GUE/NGL-ryhmässä esiintyy tätä nykyä myös voimakasta EU-kritiikkiä, joka tosin perusteiltaan on paljolti päinvastaista kuin oikeiston EU-kriittisyys, eli vaatii unionille voimakkaampaa sosiaalista ulottuvuutta ja tulonsiirtoja. Myös GUE/NGL on monenkirjavia joukko meppejä. EU:n historian merkittävimpiin hahmoin on kuulunut italialainen kommunisti Altiero Spinelli, joka toimi komissaarina ja meppinä ajaen federaalistista Eurooppaa, ja laati jo 1980-luvulla esityksen Euroopan Unionin perustamisesta.

Vapaa ja demokraattinen Eurooppa eli EFD-ryhmä perustettiin kuluva vaalikauden alussa ja siinä on tällä hetkellä 31 meppiä. Ryhmän kansainvälisesti näkyvin delegaatio on Iso-Britannian itsenäisyyspuolue UKIP, jonka puheenjohtaja Nigel Farage on myös EFD:n toinen puheenjohtaja. Ryhmä on europarlamentin ainoa, joka ei sovelle äänestyksissä ryhmäkuria. UKIP ajaa EU-politiikassa Iso-Britannian eroamista EU:sta, muut EFD:n delegaatiot pääosaltaan unionin uudistamista nykyistä löyhemmäksi. Suomalaisista puolueista EFD-ryhmässä ovat kuluneella vaalikaudella istuneet perussuomalaiset.

Euroopan parlamentissa on lisäksi puolueita, joilla ei ole ryhmää ollenkaan. Näitä sitoutumattomiksi kutsuttuja parlamentaarikoita on 32. Monet näihin lukeutuvista puolueista ovat ääriliikkeiden maineessa. Sitoutumattomiin kuuluvat ranskalainen Front National ja alankomaalainen PVV -puolue ovat julkistaneet aikeensa seuraavalla vaalikaudella perustaa yhdessä ryhmä.

Ryhmän perustamiseen europarlamentissa vaaditaan vähintään 25 meppiä, ja ryhmässä on oltava edustettuna puolueita vähintään neljänneksestä EU:n jäsenmaista (mikä tällä hetkellä tarkoittaa siis seitsemää maadelegaatiota).

